

*Creation
Before
Genesis*

Randolph Dunn - Edited by Roberto Santiago

Uumbaji Kabla ya Uumbaji wa Mwanzo

Cecil N. Wright

Utangulizi

Kila kitu kilianzaje? Kila kitu kilitoka wapi? Je, tunaelezaje galaksi ambazo ziko umbali wa matrilioni ya miaka ya nuru? Je, Mbingu, Kuzimu, Pembe na Mapepo viliumbwa lini? Je, viliumbwa kabla ya uumbaji wa Mwanzo?

Tunaanza kuona kuwa chanzo cha kila kitu ni chanzo kisicho cha kawaida ambacho kina nguvu kuu, akili na chanzo ambacho kina maadili na maadili.

Ni vigumu kwa akili zetu zenye kikomo kuelewa dhana ya kutokuwa na mwanzo na kutokuwa na mwisho, Umilele. Lakini MUNGU yuko kila mahali; yaani amekuwako, yuko sasa na atakuwa daima. Historia inaonyesha ustaarabu wote umeabudu aina fulani ya kiumbe bora na kuamini katika maisha zaidi ya maisha ya duniani. Sulemani alisema kwamba Mungu aliweka shauku hii ndani ya mwanadamu. katika "Naye ameweka umilele ndani ya mioyo ya watu; lakini hawawezi kufahamu kile ambacho Mungu amefanya tangu mwanzo hadi mwisho." (Mhubiri 3:11-12)

Sura ya 1

Mbinguni na Kuzimu

Je, Mbingu ziliumbwa au zimekuwepo siku zote?

Mbingu ya mbinguni ni makazi ya Mungu. Kwa kuwa Mungu yuko kila mahali, yuko kila wakati, na kwa kuwa Mbingu ni makao yake, basi Mbingu lazima iwepo sikuzote. Hii ndiyo mbingu ambayo wenye haki wataishi milele. Lakini malaika walikuwapo wakati "Mungu alipoziumba mbingu zisizo za kimbingu na dunia" kama inavyoonyeshwa na swali ambalo Mungu alimuuliza Ayubu. "Ulikuwa wapi nilipoiweka misingi ya dunia? ... jiwe la pembeni mahali pake, huku nyota za asubuhi zilipoimba pamoja na malaika wote wakapiga kelele kwa furaha?" (Ayubu 38:4-7)

Maoni: Kwa hiyo, nyota za asubuhi na malaika walikuwepo wakati wa uumbaji. Haijulikani ni lini Mungu aliwaumba.

Mbingu kama makazi ya Mwenyezi Mungu isichanganywe na:

- a. Mbingu ya angani ikimaanisha mbingu za angahewa, kama "ndege wa mbinguni" au "mawingu ya mbinguni." (Mathayo 6:26; 8:20; Matendo 10:12; 11:6; Yakobo 5:18)

- b. Mbingu za pembeni, eneo la "jua," "mwezi," na "nyota." (Mwanzo 1:14-16; Zaburi 8:3-4; Mathayo 24:29,35; Marko 13:15,31; Waebrania 11:12; Ufunuo 6:14; 20:11)

Vipi kuhusu Kuzimu, je, imekuwapo siku zote au iliumbwa?

Pamoja na uumbaji wa mbinguni wa viumbe wa roho waadilifu, malaika, hakukuwa na haja ya Jahannamu hadi Shetani, na malaika wake walipoasi. "Kwa maana ikiwa Mungu hakuwaachilia malaika walipokosa, bali aliwatupa katika jehanum, na kuwatia katika vifungo vya giza, walindwe hata siku ya hukumu." (2 Petro 2:4-5)

Maoni: Neno "Kuzimu" limetafsiriwa kutoka kwa neno la Kigiriki Tartaroósas na tartaroo ambalo Concordance ya Strong inatoa maana yayo kuwa "shimo lenye kina kirefu zaidi la Hadesi; kutiwa gerezani katika mateso ya milele." Kwa hiyo, inaonekana malaika waasi wanatumwa kwenye upande wa Tartaro wa Hadesi, makao ya muda mpaka wapelekwe kwenye mateso ya milele, Kuzimu.

"Malaika ambao hawakukaa katika cheo chao wenyewe, bali waliacha makao yao yaliyowahusu, amewaweka katika vifungo vya milele chini ya giza la giza hata hukumu ya siku ile kuu." (Yuda 6)

Maoni: Wakati wowote Jahannamu ilipoumbwa, ilianzishwa na kuhifadhiwa kwa ajili ya waasi na waovu katika kifo chao cha pili. Baadhi ya maelezo mengine ni:

1. "tanuru ya moto; [ambapo] kutakuwa na kilio na kusaga meno." (Mathayo 13:42)
2. "moto wa milele aliwekewa tayari Ibilisi na malaika zake." (Mathayo 25:41)
3. "upotevu," (maangamizi) sio ya wasio haki. (Wafilipi 3:19)
4. "uharibifu wa milele kutoka kwa uso wa Bwana na utukufu wa nguvu zake." (2 Wathesalonike 1:9)
5. "kifo cha pili." (Ufunuo 2:11)
6. "tupwa hai katika lile ziwa la moto na kiberiti, ... wakiteswa mchana na usiku hata milele na milele." (Ufunuo 20:10)
7. "ziwa liwakalo moto na kiberiti, na salfa." (Ufunuo 21:8)

Sura ya 2

Malaika wa Yehova

Musa alipotaka kujua jina la Mungu ili aweze kuwaambia ndugu zake Waebrania huko Misri, Mungu alisema yeye alikuwa "MIMI NIKO AMBAYE NIKO", na kwa ufupi alipojinena kama MIMI NIKO. (Kutoka 3:14) Kisha akawaambia wazee wa Israeli kwamba Yehova, Mungu wa baba zao amemtokea. Tofauti ni kwamba Mungu alizungumza juu yake mwenyewe kwa kujitegemea, katika nafsi ya kwanza (MIMI NIKO), ambapo Musa angezungumza juu yake kwa uwazi, katika nafsi ya tatu (YEYE [ALIYE] = Yehova).

Ingawa kuna umati wa malaika wa Mungu, “malaika wa Yehova” au “wa Mungu” anaonekana kuwa (a) tofauti na malaika wengine, na (b) muda mwingi analinganishwa na Mungu mwenyewe, kana kwamba mmoja wa washiriki wa Uungu na yaelekea ndiye anayeitwa “malaika wa kuwako kwake” (kihalisi, “wa uso wake”) katika Isaya 63:9.

"Malaika wa Yehova" au "wa Mungu" katika Agano la Kale angeweza kuwa mshiriki wa Uungu ambaye baadaye alifanyika mwili kama Yesu Kristo (Yohana 1:1-3,14)

Marejeo ya Agano la Kale

(a) Mwanzo 16:7-14 : “Malaika wa Yehova” alimtokea Hagari, mjakazi wa Sarai, alipokuwa akimkimbia bibi yake, na kumwagiza arudi. "akamwita jina la BWANA aliyesema naye, Wewe ndiwe Mungu aonaye."

(b) Mwanzo 18:1 - 19:28: “Watu” watatu walimtokea Abrahamu, mmoja wao anatambulishwa kuwa “Yehova” (18:13-33; 19:27) – mshiriki wa Uungu; na wale wengine wawili, wanaoitwa “malaika” (19:1, 15), waliingia Sodom na kumtembelea mpwa wa Abrahamu, Loti, wakimkomboa yeye na familia yake kutoka katika uharibifu wa jiji hilo.

(c) Mwanzo 21:8-20 : “Malaika wa Mungu akamwita Hajiri kutoka mbinguni [baadaye], akamwambia, Una nini, Hajiri? Kwa maana Mungu ameisikia sauti ya kijana huko alipo. (mst. 1718)

(d) Mwanzo 22:1-19: “Malaika wa Bwana akamwita kutoka mbinguni, akasema, Ibrahimu, Ibrahimu; akasema, Usimnyoshee mtoto mkono wako;... wala hukuninyima mwanao, mwanao wa pekee, ili katika kubariki nitakubariki,” n.k. (Mst.11-17).

(e) Mwanzo 24:1-67: Lugha ya Ibrahimu kwa mtumishi wake ambaye alikuwa anamtuma katika mji wa Nahori huko Mesopotamia ili kumtafutia mwanawe Isaka mke: “BWANA, Mungu wa mbinguni, aliyenitoa katika nyumba ya baba yangu, na katika nchi niliyozaliwa, aliyenena nami, na akaniapia, akisema, nitawapa hao malaika mbele ya nchi hii; mke kwa mwanangu kutoka huko." (Mst.7; cf. mst.40)

Maoni: Mwandishi (Musa) anatumia tamathali ya usemi inayoitwa prolepsis, ambamo jambo linazungumzwa kabla ya wakati wake, kama vile kumzungumzia Nero alipokuwa mvulana, ingawa hakuwa mfalme alipokuwa mvulana. Vivyo hivyo, Ibrahimu wakati ule unaorejelewa katika simulizi linaloshughulikiwa hakumjua Mungu kwa jina Yehova, bali kama Mungu mweza yote (Ebr. El Shaddai) (Kutoka 6:2-3) - ingawa mwandishi alijua hilo.

(f) Mwanzo 31:3-16: “BWANA akamwambia Yakobo, Rudi hata nchi ya baba zako, na kwa jamaa zako; nami nitakuwa pamoja nawe... Malaika wa Mungu akaniambia katika ndoto, Yakobo: ... akasema [kulingana na ripoti ya Yakobo kwa wake zake], ... mimi ni Mungu wa Betheli [28:10-

22] uliponiwekea nadhiri [28:10-22] sasa ondoka, utoke katika nchi hii, urudi mpaka nchi uliyozaliwa." (Mst.3-13)

(g) Mwanzo 48:15-16: "Akambariki Yusufu, akasema, Mungu ambaye baba zangu Ibrahimu na Isaka walienda mbele zake, Mungu aliyenilisha siku zote za maisha yangu hata leo, yule malaika aliyenikomboa na maovu yote, na awabariki hawa vijana, na jina langu liitwe juu yao, na jina la baba zangu, Ibrahimu na Isaka; (Mst.15-16)

Maoni: Yakobo (Israeli) alimbariki mwanawe Yosefu na wajukuu wake Efraimu na Manase. "Malaika" hapa ni "malaika wa Mungu" katika (f) hapo juu, na analinganishwa na Mungu mwenyewe, kwa hivyo kuwa mshiriki wa Uungu.

(h) Kutoka 3:1-22 : "Malaika wa BWANA akamtokea [Musa] katika mwali wa moto kutoka katikati ya kijiti, akatazama, na tazama, kile kijiti kilikuwa kinawaka moto, wala kile kijiti hakikuteketea. Musa, akasema, Mimi niko hapa ...

Maoni: "Malaika wa Yehova," "Yehova," na "Mungu," zinalinganishwa katika kifungu hiki.

(i) Kutoka 13:21-22 : "BWANA akawatangulia [Waisraeli katika safari yao kutoka Misri hadi nchi ya Kanaani] mchana ndani ya nguzo ya wingu, ili awaongoze njiani, na usiku ndani ya nguzo ya moto ili kuwaangazia; wapate kwenda mchana na usiku; ile nguzo ya wingu haikuondoka mchana, na nguzo ya moto haikuondoka usiku mbele ya watu.

(j) Kutoka 23:20-23 : "Tazama, mimi [Yehova] namtuma malaika aende mbele yako, ili akulinde njiani, na kukupeleka mpaka mahali pale nilipokutengezea. Jitunzeni mbele yake, mkaisikilize sauti yake; msimkasirishe, kwa maana hatawasamehe ninyi makosa; kwa maana jina langu limo ndani yake; adui wa adui zako, na mtesi wa adui zako.

Maoni juu ya Kutoka 32-33:

Baada ya tukio la dhambi katika Mlima Sinai katika njia ya kwenda Kanaani (Kutoka 32-33), Mungu aliwaadhibu vikali Israeli na kutishia kuwaangamiza na kufanya taifa kubwa la Musa badala yao. Musa akawaombea na Mungu akakubali kuwaacha waishi na kwenda Kanaani, akiahidi kutuma "malaika wangu" mbele yao na kuwafukuza wenyeji wa nchi hiyo (Kutoka 32:34) lakini si bila kusema kwanza, "Sitapanda kati yenu; kwa maana ninyi ni watu wenye shingo ngumu; (Kutoka 33:3b)

"Watu waliposikia habari hizi mbaya [ya 33:1-3], wakaomboleza, wala hapana mtu aliyemvika mapambo. Bwana akamwambia Musa, na kuwaambia wana wa Israeli, Ninyi ni watu wenye shingo ngumu; nikipanda kati yenu dakika moja, nitawaangamiza; basi. sasa vueni mapambo yenu nipate kujua niwatendee nini." Waliomboleza, na kujivua mapambo yao, hawakuvaa tena, na Mungu "hakuwaangamiza". Pia alijigeuza zaidi, akimuahidi Musa, "Uso wangu utakwenda pamoja nawe, nami nitakupa raha. Musa akajibu, "Ikiwa uso wako hauendi pamoja

nami, usituchukue kutoka hapa." Na akamwomba Mungu amwonyeshe utukufu wake kama hakikisho kwamba yeye na watu wamepata kibali machoni pake na atakuwa na uwepo wake katika safari yao. Kwa kujibu, Mungu alimwambia Musa aingie kwenye ufa wa mwamba huku utukufu wake ukipita, kisha auone mgongo wake lakini si uso wake. (33:4-23)

Kama mwendelezo, twaona katika kitabu cha Kumbukumbu la Torati kwamba baada ya Israeli kufika karibu miaka 40 baadaye upande wa mashariki wa Mto Yordani, Musa katika hotuba yake ya kuaga muda mfupi kabla ya kifo chake na kuwaongoza kwa Yoshua kuelekea magharibi kuvuka Yordani kuingia Kanaani, alisimulia matukio mbalimbali yenye kutokeza yaliyotukia njiani, yakionyesha jinsi ambavyo kwa hakika Yehova alikuwa pamoja nao wakati wote ijapokuwa wakati wa kuadhibiwa kwao mbalimbali baada ya muda wao mbalimbali wa kuadhibiwa. Na katika 1:32-33, Musa alikuwa akisimulia jinsi alivyowaambia huko Kadeshbarnea, "BWANA, Mungu wenu,... 32-33). Lakini kizazi hicho cha watu wazima kilikuwa kimeasi sana huko Kadeshi, karibu na mpaka wa Kanaani, hivi kwamba Mungu aliwaadhibu kwa kuahirisha kuingia Kanaani hadi miaka 40 baada ya wao kuondoka Misri, wakati ambapo waasi wote wangekufa nyikani.

Maliza Maoni juu ya Kutoka 32-33

- (k) Israeli walipokuwa wamepiga kambi katika nchi tambarare za Moabu upande wa mashariki wa Yordani mkabala na Yeriko, "malaika wa Yehova" alihusika katika kumzuia nabii Balaamu mwenye pupa asiwalaani Waisraeli kwa ajili ya mfalme Balaki wa Moabu. (Hesabu 22:22-38) Na katika mst.35-38 "malaika wa Yehova" na "Mungu" wanaonekana kuwa sawa.
- (l) Baada ya Israeli kukaa katika Kanaani, "malaika wa Yehova" alionekana mara kwa mara kwa watu mbalimbali kwa makusudi ya pekee:
  - a) Kwa Israeli kule Bokimu, kuwakemea kwa kutowafukuza wakaaji wa Kanaani kwa kiwango walichowaamuru - na kujitambulisha kuwa yeye ndiye aliyewatoa Misri. (Waamuzi 2:1-5)
  - b) kwa Gideoni huko Ofra, kumteua kuwakomboa Israeli kutoka kwa ukandamizaji wa Wamidiani - na inatambulishwa kama Yehova. (Waamuzi 6"11-14)
  - c) kwa mke wa Manoa, na baadaye kwa Manoa, ili kutabiri kwamba wao wangekuwa wazazi wa Samsoni - na wakaja kutambua kwamba walikuwa wamemwona Mungu. (Waamuzi 13:2-25)
  - d) kwa Daudi kwenye kiwanja cha kupuria cha Arauna, baada ya kuzuia tauni iliyoletwa na Daudi kuwahesabu watu wa vita bila idhini ya Mungu, na ambapo Daudi aliungama kwake dhambi yake. (2 Samweli 24:15-17; taz. 1 Mambo ya Nyakati 21:18-27)

- e) kwa Eliya, nyikani kusini mwa Beer-sheba alipokuwa akikimbia hadi Horebu kutoka kwa Yezebeli mwovu katika Yezreeli baada ya kuwaua manabii wa uwongo aliokuwa akiwaunga mkono. (1 Wafalme 19:1-8)
- f) kwa Eliya tena baadaye, kuhusu utume kwa mfalme Ahazia huko Samaria, ambaye alikuwa akitafuta habari kwa Baal-zebubu, mungu wa Ekroni. (2 Wafalme 1:1-16)
- g) kwa kambi ya Waasria nje kidogo ya Yerusalemu, ili kuipiga na kuokoa jiji kutokana na mashambulizi na uharibifu. (2 Wafalme 19:35-36)
- h) Nabii Zakaria, karibu na mwisho wa uhamisho wa Yuda huko Babeli, kumjulisha juu yake na kujulisha habari muhimu, kama inavyosimuliwa katika sura sita za kwanza za Kitabu cha Zakaria. Anaitwa “malaika aliyesema nami” na “malaika wa Yehova.” (mwisho katika 1:11, 12: 3:1, 5, 6)

Maoni: Ingawa (4) hadi (8) hawamtambui “malaika wa Yehova” zaidi kama katika marejeo ya awali, hakuna kitu katika miktadha yao cha kuwakataza vilevile kurejelea mshiriki wa Uungu badala ya malaika aliyeumbwa aliyetumwa na Yehova. Na ndivyo ilivyo kwa habari ya maandiko matatu yaliyosalia yanayomtaja “malaika wa Yehova” bila kurejelea tukio lolote hususa la utumishi— yaani, Zaburi 34:7; 35:5, 6 - lakini wanarejelea huduma yao kwa ajili ya watakatifu wa Mungu, kama wafanyavyo wengine.

Marejeo ya Agano Jipya

Ikizungumza juu ya Musa, Matendo 7:30-32 inasema: “Hata ilipotimia miaka arobaini, malaika akamtokea katika jangwa la mlima Sinai, katika mwali wa moto wa kijiti. ...: naye alipokaribia kutazama, sauti ya Bwana ikaja, mimi ni Mungu wa baba zako, Mungu wa Ibrahimu, na wa Isaka, na wa Yakobo. Na 7:38 inasema, "Huyu ndiye aliyekuwa katika kanisa (mkutano) jangwani pamoja na yule malaika aliyesema naye katika mlima wa Sinai, na pamoja na baba zetu" - aliyefafanuliwa katika Pentateuch kama "malaika wa Yehova" na kutambuliwa kuwa Yehova, yaani, mshiriki wa Uungu. Lakini mistari hii katika Matendo ya Mitume inamtambulisha malaika aliyesemwa kuwa ni yuleyule katika matukio haya yote.

Kisha tuna 1 Wakorintho 10:1-4, kama ifuatavyo: “Kwa maana, ndugu, sipendi mkose kufahamu ya kuwa baba zetu walikuwa wote chini ya wingu, na wote walivuka bahari; wote wakabatizwa kwa [Mgiri. Kadesh-barnea]; kwa maana waliunywea ule mwamba wa kiroho uliowafuata; na ule mwamba ulikuwa Kristo.”

Chanzo halisi cha kinywaji hicho kilikuwa Kiumbe wa Roho, si mwamba wa kimwili usio na uhai ambamo kilitoka. Kiumbe huyo alikuwa "Kristo," "mwamba wa kiroho." NA "AKAWAFUATA." Hiyo lazima inamaanisha kwamba alikuwa mshiriki wa Uungu ambaye alifuatana na Israeli kutoka Misri hadi Kanaani, na bado alitoa huduma ya kimuujiza katika matukio mbalimbali

katika nchi ya Kanaani pia, na vile vile kuwa yule ambaye alikuwa amewatokea baba zao wa awali, Ibrahimu, Isaka, na Yakobo, kama ilivyosimuliwa hapo juu tangu mwanzo. Lakini wakati “alipofanyika mwili, akakaa kwetu ... kama...

Maoni: Waisraeli walizamishwa ndani ya Musa, ukombozi wa kimwili kutoka utumwa wa Misri. Wakristo wametumbukizwa katika damu ya Kristo, ukombozi wao wa kiroho kutoka katika utumwa wa dhambi.

Sura ya 3 Malaika

Malaika kwa Ujumla

Neno "malaika" kwa kawaida hutafsiriwa kutoka kwa neno la Kiebrania malak na neno la Kigiriki aggelos - zote zikimaanisha mjumbe au wakala.

Malaika (katika matumizi ya kawaida ya neno hilo) na mapepo ni viumbe wa roho. Hawana miili ya nyama kama wanadamu, ingawa nyakati fulani malaika wameonekana wakiwa na sura ya kibinadamu na baadhi ya roho waovu wameonekana kuwa na mwelekeo wa kupendelea au kupenda sana miili ya wanadamu.

Kuna malaika wazuri na malaika walioanguka - malaika wa Mungu na wa Shetani. Pia kuna viumbe wa roho wanaojulikana kuwa mashetani ambao wako chini ya udhibiti wa Shetani. Malaika wanatajwa mara nyingi katika Biblia. Mashetani pia wanatajwa kuwa “mashetani,” “pepo wachafu” na “roho wabaya.”

Utawala wa Malaika

Katika maono yake akiwa kwenye Kisiwa cha Patmo, Yohana aliandika hivi: “Nami nikaona wale malaika saba wanaosimama mbele za Mungu” (Ufunuo 8:2) - ambao kwa kawaida huchukuliwa kuwa “malaika wakuu,” ingawa hilo halifanuliwa wazi na Maandiko Matakatifu. Lakini kichapo Cambridge Bible Commentary on the New English Bible (1965) kinasema “Kifungu hususa kinapendekeza kwamba tunapaswa kuwachukulia hawa kuwa malaika wakuu saba; walikuwa Gabrieli (ambaye asema katika Luka 1:19, ‘Ninasimama kumtumikia Mungu’), Mikaeli, Raphael, Uriel, Raguel, Saraqael, na Remiel (=Jeremiel 6:10 majina ya Enoch yametajwa katika noti 1). [katika pseudepigrapha] ni Mikaeli na Gabrieli pekee wanaotajwa katika Biblia Rafaeli ni mmoja wa wahusika wakuu katika kitabu cha Tobiti (katika Apokrifa) na anasema, “Mimi ni Rafaeli, mmoja wa wale malaika saba watakatifu, ambao ...

Maoni: "Pseudepigraphal" ni kazi au maandishi ambayo mwandishi wake anayedaiwa si mwandishi wa kweli. Kitabu cha Henoko kilikusanywa kutoka kwa maandishi ya Kiyahudi yanayoaminika kuwa ya kuanzia 150 KK.

Maoni: Lakini kusimama mbele za Mungu kunaweza kusiwe tu ili kumfanya malaika mkuu au kumtambulisha hivyo. Kwa maana Yesu alisema: “Angalieni msimdharau hata mmoja wa wadogo hawa [hawa waaminio wanyenyekevu ndani yake, mst.3-6]; kwa maana nawaambia ya kwamba malaika wao mbinguni sikuzote huutazama uso wa Baba yangu aliye mbinguni” (Mathayo 18:10). Na Gabrieli akasema, “Nasimama mbele za Mungu” (Luka 1:19); lakini maandiko hayamwiti "malaika mkuu" licha ya kitabu cha picha bandia cha Henoko.

Inaonekana kuna cheo kati ya malaika kwa matumizi ya wazi ya neno "malaika mkuu," kumaanisha malaika mkuu zaidi, ambayo hutokea mara mbili katika Agano Jipya. Mahali pamoja ni 1 Wathesalonike 4:16, ambapo kibainishi hususa, ingawa kinatumika katika kutafsiri, kinaondolewa katika maandishi ya Kigiriki, na hivyo kinaweza kueleweka kuwa “malaika mkuu,” na kwa hiyo kuruhusu zaidi na hivyo kundi la malaika wakuu. Lakini pia inatokea katika Yuda 9, ambapo Mikaeli anaitwa na kuitwa “malaika mkuu,” kana kwamba inaashiria kuwa yeye ndiye pekee, ijapokuwa Yuda alikuwa anafahamu kitabu cha picha bandia cha Henoko.

Hatuna mipaka katika maandiko, hata hivyo, kwa neno "malaika mkuu," kwa dalili za cheo kati ya malaika. Lakini katika hatua hii tutataja mbili tu zaidi.

(a) Katika 2 Petro 2:4 na Yuda 6, marejeo yanafanywa kwa malaika waliofanya dhambi, na Yuda anaendelea kusema kwamba “hawakushika mamlaka yao wenyewe, bali waliyaacha makao yao yaliyowapasa.” Hii ina maana ya cheo na mgawo kwa maeneo na majukumu fulani.

Maoni: Kitu "kinachodokezwa" ni tafsiri ya kibinafsi.

(b) Pia, 1 Petro 3:22 inazungumza juu ya Yesu Kristo, aliye mkono wa kuume wa Mungu, akiingia mbinguni; malaika na mamlaka na nguvu zikitiishwa chini yake.” Inawezekana kwamba “mamlaka” na “mamlaka” yanarejelea makundi ya malaika walio na kazi maalum na wajibu badala ya viumbe vilivyoubwa ambavyo si malaika – kama vile Wafilipi 1:1 tunaona kwamba waraka huo unaelekezwa kwa “Watakatifu wote katika Kristo Yesu walioko Filipi, pamoja na maaskofu na mashemasi” – ambayo ina maana ya maaskofu na mashemasi. "mashemasi" hawakuwa "watakatifu," lakini badala yake walikuwa watakatifu wenye majukumu maalum na kazi walizopewa.

Maoni: Tafsiri za Biblia baada ya King James Bible kwa ujumla huwa na mwangalizi badala ya “askofu.” Biblia ya King James ilipotafsiriwa Kanisa la Uingereza lilikuwa na nafasi au ofisi ya Askofu. Kwa kuwa King James alikuwa mkuu wa Kanisa la Uingereza, aliamuru kwamba Biblia ya King James ifanywe ipatane na mafundisho na mazoea ya kanisa la Uingereza. Neno askofu limezungumziwa katika Ufalme Usiofanywa Kwa Mikono, BbleWay Publishing.

(1) KERUBIM (wingi wa kerubi). Hawa ndio wa kwanza kutajwa na wanaonekana kuwa miongoni mwa wenye vyeo vya juu zaidi.

- (a) Baada ya Adamu na Hawa kufanya dhambi na kufukuzwa nje ya Edeni. Mungu “akaweka Makerubi, upande wa mashariki wa bustani ya Edeni, na mwali wa upanga uliogeuka huko na huko, kuitunza njia ya mti wa uzima” (Mwanzo 3:24). Lakini hapa hakuna maelezo ya makerubi.
- (b) Sanamu mbili za “makerubi” zilizotengenezwa kwa dhahabu na zilizosimama kwenye ncha mbili za kiti cha rehema juu ya sanduku la agano katika Patakatifu Zaidi pa Hema ambalo Mungu alimpa Musa kujenga kwenye Mlima Sinai baada ya Waisraeli kukombolewa kutoka utumwani Misri. Hapo Mungu aliahidi kukutana na Musa na “kuzungumza” naye “kutoka juu ya kiti cha rehema, katikati ya wale makerubi wawili walio juu ya sanduku la ushuhuda.” – maana yake ni kwamba “makerubi” walikuwa mojawapo ya viwango vya juu zaidi vya viumbe vilivyoumbwa.
- (c) Baadaye, Hekalu la Sulemani lilipojengwa upya kuchukua nafasi ya Hema, palikuwa na sura mbili za “makerubi” zilizowekwa kwenye “chombo cha ndani” (sawa na Patakatifu pa Patakatifu pa Hema) ili kuendana na zile zilizokuwa kwenye Hema, isipokuwa kubwa zaidi na ziko tofauti. Kuta zote za “Nyumba” (Hekalu) zilikuwa na sanamu za “makerubi” zilizochongwa juu yake, zikipishana na mitende, ndani na nje, na maingilio na mlango wake pia.
- (d) Wakati wa utekwa wa Babiloni wa Yuda, na kando ya mto Kebari, “mbingu zikamfunukia” nabii Ezeieli, naye “akaona maono ya Mungu,” ya kwanza ambayo yalionyesha “mfano wa viumbe hai vinne” kando ya mto huo (Ezeieli 1:1-28), baadaye yajulikanayo kuwa “makerubi” (10:1-22); na katika njozi iliyofuata ya hekalu lililorudishwa (40:1-47:5), kuta zake na milango yake ilifunikwa kwa “makerubi” na kupishana kwa mitende (41:18-25). Na maelezo yao yana maelezo zaidi kuliko yaliyotangulia - pia tofauti kwa kiasi fulani.
- (e) Kutajwa pekee kwa "makerubi" katika Agano Jipya ni katika Waebrania 9:5 ambapo kutajwa kwa "makerubi wa utukufu kukifunika kiti cha rehema" cha hekalu la duniani.

Maoni juu ya viumbe hai vinne:

Kila mmoja wa wale viumbe hai wanne wa Ezeieli “walikuwa na sura ya mwanadamu,” isipokuwa kwamba kila mmoja alikuwa na nyuso nne na mabawa manne, na nyayo za miguu yao zilikuwa “kama nyayo za mguu wa ndama” na “zilizometa kama shaba iliyosuguliwa.” Pia walikuwa na "mikono ya mtu chini ya mbawa zao za pande nne." “Kwa habari ya mfano wa nyuso zao, walikuwa na uso wa mwanadamu; na hao wanne walikuwa na uso wa simba upande wa kuume; ... na uso wa ng’ombe upande wa kushoto; ... (1:4-9)

"Kwa habari ya sura ya hao viumbe hai [vinginevyo]. Kuonekana kwao kulikuwa kama makaa ya moto yanayowaka, kama kuonekana kwa mienge; ule moto ulikuwa ukipanda na kushuka kati ya vile viumbe hai; ule moto ulikuwa mkali, na umeme ulitoka katika ule moto. Na hao viumbe hai walikimbia na kurudi kama kuonekana kwa umeme." (1:10-14)

Kando ya kila mmoja wa hawa “viumbe hai” wa njozi ya kwanza ya Ezeieli, aliona gurudumu la udadisi (“kama zabarajadi [hivyo, rangi ya samawati ya kijani-blau katika hue]” na “kama gurudumu ndani ya gurudumu”) duniani kwa kila moja ya nyuso zao nne. Na "vipande vya magurudumu vilikuwa " juu na vya kutisha; na ... wamejaa macho pande zote." Viumbe hivyo viliposonga, magurudumu yalitembea pamoja nao; na vilipoinuliwa kutoka katika nchi, magurudumu yaliinuliwa – kwa maana “roho [au, uhai] ya kiumbe hai ilikuwa ndani ya “magurudumu.” (1:15-21)

Maliza maoni juu ya viumbe hai vinne

(2) SERAFI (wingi wa “maserafi”) - kihalisi humaanisha wale wenye moto, hivi kwamba kwa kuonekana wanaweza kuwa kwa kiasi fulani kama “makerubi” ambao Ezeieli aliona—yaani, “kama makaa ya moto yanayowaka,” au yawezekana kama umeme.

Maoni: Maserafi anatajwa tu katika andiko moja—ambalo linaeleza ono lenye kutia hofu ambalo Isaya alipata la utukufu wa Yehova alipoitwa kuwa nabii, pamoja na “maserafi” wakiwa sehemu ya ua wa Yehova.

"Katika mwaka ule aliokufa mfalme Uzia nalimwona Bwana ameketi katika kiti cha enzi, kilicho juu sana na kuinuliwa sana; na pindo zake zililijaza hekalu. Juu yake walisimama maserafi; kila mmoja alikuwa na mbawa sita; kwa mawili alifunika uso wake, na kwa mawili alifunika miguu yake, na kwa mawili akaruka. Na mmoja akamlilia mwenzake [kwa hakika, hili kwa hili], na kusema "Mtakatifu, Mtakatifu, Yehova; dunia imejaa utukufu wake. Na misingi ya kizingiti ikatikisika kwa sauti yake aliyelia, na nyumba ikajaa moshi. Ndipo nikasema, Ole wangu! kwa maana nimeangamia; kwa sababu mimi ni mtu mwenye midomo michafu, nami ninakaa kati ya watu wenye midomo michafu;

“Ndipo mmoja wa wale maserafi akaruka kwangu, mwenye kaa la moto mkononi mwake, alilolitwaa kwa makoleo juu ya madhabahu, akanigusa kinywa changu kwa hilo, akasema, Tazama, hili limekugusa midomo yako; (Isaya 6:1-7)

Lakini hapa hatuna maelezo isipokuwa kwa ukweli kwamba kila mmoja alikuwa na mbawa (sita kwa idadi, mbili kati yao kwa kuruka), miguu, uso, mkono (labda mbili), na angeweza kusema.

(3) VIUMBE HAI. Haya tuliyo nayo katika Agano Jipya, katika Kitabu cha Ufunuo, katika maono ambayo Yohana aliona ya chumba cha enzi cha ulimwengu mbinguni. Kulikuwa na wanne kati yao, sawa kwa namna fulani na makerubi na maserafi wa Agano la Kale. Walikuwa "wamejaa macho mbele na nyuma," wakiwa katikati ya kiti cha enzi, na kukizunguka kile kiti cha enzi - labda moja ya pande zote za kiti chenyewe, na kila upande wa eneo la kiti cha enzi kilichoinuliwa. "Kiumbe cha kwanza kilikuwa kama simba, na cha pili kilikuwa kama ndama, na cha tatu kilikuwa na uso kama wa mwanadamu, na cha nne kilikuwa kama tai arukaye. Na wale wenye uhai wanne walikuwa na kila mmoja wao mabawa sita, kila mmoja amejaa macho pande zote na ndani, nao

hawakupumzika mchana na usiku, wakisema, Mtakatifu, Mtakatifu, Mtakatifu, ni Bwana Mungu Mwenyezi, aliyeko na aliyekuja." (Ufunuo 4:6a-8)

(4) WAZEE. "Kukizunguka kile kiti cha enzi kulikuwa na viti ishirini na vinne [vilivyo chini] [vinaonekana kuvizunguka 'viumbe hai' vinne pamoja na vile 'viti vya enzi' vilivyo kuu na mkaaji wake]: na juu ya vile viti naliona wazee ishirini na wanne wameketi, wamevikwa mavazi meupe, na juu ya vichwa vyao taji za dhahabu. (Ufunuo 4:4) Yamkini hawa walikuwa na sura ya kibinadamu.

Mara nyingi zaidi, "viumbe hai" na "wazee: walitenda kwa tamasha. Kwa mfano,

- (a) Viumbe hao walipomwabudu Mungu, wazee walijiunga nao. (Ufunuo 4:9-11)
- (b) Mwana-Kondoo aliposhinda kukifungua kile kitabu cha ile mihuri saba, " wale wenye uhai wanne na wale wazee ishirini na wanne wakaanguka mbele ya Mwana-Kondoo ...
- (c) Wakati maelfu ya malaika na kila kiumbe walipokuwa wakijiunga katika ibada, "viumbe hai vinne vilisema Amina. Na wale wazee wakaanguka na kuabudu." (Ufunuo 5:11-14)
- (d) Katika pindi nyingine, inasemekana kwamba "wazee na wale wenye uhai wanne ... wakaanguka mbele ya kile kiti cha enzi na juu ya nyuso zao na Kumwabudu Mungu." (Ufunuo 7:11-12)
- (e) Na wakati anguko la Babeli lilipokuwa likiadhimishwa na umati mkubwa mbinguni "wale wazee ishirini na wanne na wale wenye uhai wanne wakaanguka chini, wakamsujudia Mungu aketiye juu ya kiti cha enzi, wakisema, Amina, Haleluya." (Ufunuo 19:1-4)

Mara kwa mara walitenda kwa kujitegemea.

- (a) Yohana alipokuwa akilia kwa sababu hakuna mtu katika ulimwengu mzima aliyekuwa amepatikana kukifungua kile kitabu chenye mihuri saba, "mmoja wa wale wazee akamwambia, Usilie," kwa maana Simba wa kabila la Yuda alikuwa ameshinda, ili kukifungua kile kitabu. (Ufunuo 5:1-5)
- (b) Juu ya kufunguliwa kwa kila moja ya ile mihuri minne ya kwanza ya kile kitabu, kila mmoja wa wale viumbe hai wanne walichukua zamu, katika kupaaaza sauti, "Njoo," katika itikio ambalo mmoja wa farasi wanne na wapanda farasi angetokea. (Ufunuo 6:1-8)
- (c) Katika pindi nyingine "wale wazee ishirini na wanne wakaanguka kifudifudi, wakamsujudia Mungu," bila kutajwa kwa wale viumbe hai wanne. (Ufunuo 11:16-18)

(5) MALAIKA. Pamoja na kategoria mahususi zilizotangulia za viumbe wa mbinguni zilizotajwa katika Agano la Kale na Agano Jipya, kuna wingi wa wengine wanaoitwa kwa upana na kujumlisha zaidi neno "malaika." Kulikuwa na "malaika wengi ... elfu kumi mara elfu kumi, na maelfu ya maelfu" yaliyosemwa naye wakati mmoja kama "kukizunguka kiti cha enzi" (angalau 101,000,000, lakini kwa kweli zaidi, kwa maana idadi hiyo inawakilisha elfu moja tu katika kundi la pili ambapo ni maelfu [wingi] ya maelfu - yote yanaelezwa, na kufungua idadi isiyojulikana ya kuongezeka kwa

kasi ya kuongezeka kwa idadi isiyojulikana) mihuri ya kitabu kilichotajwa hapo juu (Ufunuo 5:11-12). Na katika Kitabu cha Ufunuo malaika, mmoja mmoja au katika vikundi, wametajwa kote - kama walivyo pia mahali pengine katika Agano la Kale na Jipya. Waebrania 12:22 pia husema juu ya “jeshi lisilohesabika la malaika” kuhusiana na “Yerusalemu la mbinguni.”

Utume wa Malaika

Wakiwa malaika wa Mungu na wa Kristo, wao ni “roho watumikao wote, wakitumwa kufanya huduma kwa ajili ya wale watakaourithi wokovu” (Waebrania 1:14) – kando na misheni nyingine zozote ambazo huenda wakawa nazo katika ulimwengu mzima wa Mungu unaoonekana kuwa na kikomo. Kwa sehemu kubwa, muonekano wao haujaelezewa. Na wakati mwingine wamekuwepo au karibu bila kuonekana. Lakini mara nyingi zaidi wanapoonekana na wanadamu wanaonekana kuwa watu, na si mara zote wametambuliwa kama malaika - angalau, mwanzoni - ili "wengine wamewakaribisha malaika bila kujua." (Waebrania 13:2) Na wanaweza kuwapo bila kuonekana. (ona Mwanzo 22:21-35; taz. 2 Wafalme 6:14-17)

Ni kwa njia gani wanaweza kutoa huduma kwetu sisi binafsi, hatuambiwi. Lakini tumepewa mifano katika Agano la Kale na Agano Jipya ya baadhi ya matukio ya huduma ambayo tayari yametolewa, na baadhi ya misheni ya jumla imetabiriwa.

Marejeo ya Agano la Kale kwa huduma ya Malaika

1. Mwanzo 19:1-22: Hapa tuna simulizi la “malaika wawili” (mash. 1, 15) waliokuja Sodoma ili kuiharibu na kumwokoia Loti na familia yake kutokana na uharibifu wa jiji hilo. Lakini pia wanasemwa kuwa “wanadamu” (mst.10, 12, 16) na vile vile walikuwa wametokea kwa Abrahamu wakiwa hivyo pamoja na mtu mwingine ambaye alikuja kutambuliwa kuwa Yehova (ona Mwanzo 18, na 16-22 hasa). Matukio haya mawili yanaweza kurejelewa katika Waebrania 13:2, iliyotajwa hapo juu.
2. Mwanzo 28:12; 31:11 Malaika walimtokea Yakobo katika ndoto. Katika moja, aliwaona wakipanda na kushuka kati ya mbingu na dunia kwenye ngazi, ishara ya uwepo wao na huduma katika ulimwengu wote na uhusiano wa karibu kati ya hizo mbili (rej. Yoh. 1:51). Katika lingine, huenda malaika huyo alikuwa “malaika wa Yehova.” (ona 31:13)
3. Zaburi 34:7 : “Malaika wa Yehova alifanya kituo kuwazunguka wale wanaomcha, akawaokoa. Huyu anaweza kuwa malaika mahususi anayelitwa "malaika wa Yehova." Au, hapa inaweza kuwa neno kwa ajili ya malaika (wingi) wa Yehova kama darasa, kama sisi kusema ya "farasi," maana farasi kama darasa. Ikiwa mwisho ndio maana katika kifungu, ona 2 Wafalme 6:14-16 kama kielelezo kinachowezekana.
4. Zaburi 78:49: "Akawashushia ukali wa hasira yake, ghadhabu na uchungu na taabu, kundi la malaika wa uovu." Kifungu hiki cha udadisi ni maelezo ya kishairi ya sehemu ya kisasi cha Mungu juu ya Misri kwa njia ya mapigo ya kutisha kabla ya kuongoza kwenye ukombozi wa Israeli kutoka

utumwani huko. Haimaanishi kwamba “malaika” walikuwa waovu, bali kwamba walijiriwa kama mawakala wa Mungu katika kuleta maovu ya mateso juu ya wakazi wa nchi hiyo – kama ilivyokuwa kwa “malaika wa Yehova” nyakati fulani (ona 2 Samweli 24:15-17; 2 Wafalme 19:3236). Au, inaweza hata kuwa usemi wa kitamathali, unaoita maovu wenyewe kuwa malaika au mawakala wake.

5. Zaburi 91:11-12: "Kwa maana atakuagizia malaika zake, Wakulinde katika njia zako zote. Watakuchukua mikononi mwao, Usije ukajikwaa mguu wako katika jiwe." Zaburi hii kwa ujumla inaeleza kwa kishairi hali iliyobarikiwa ya wenye haki - ikielezea usalama wao wa kiroho katika suala la usalama wa kimwili. Mstari wake unaotangulia 9-10 katika American Standard Version (ukitumia tafsiri yake ya pambizoni ya mst. 9) husomeka hivi: “Kwa kuwa umesema, BWANA ndiye kimbilio langu, umemfanya Aliye juu kuwa maskani yako; Kisha kufuata dhidi ya 11-12. Kama ilivyonyukuliwa hapo juu, huduma ya kimalaika ikihusika. Shetani alinukuu hii kwa Yesu (pamoja na upungufu mkubwa) katika mojawapo ya majaribu yake, akiifanya kuwa ahadi ya kimwili kwake - "Ikiwa wewe ni Mwana wa Mungu. (Mathayo 4:5-6).

6. Ezekeili 9:1-11: Hii ni sehemu ya mfululizo wa maono aliyopewa Ezekeili kuhusiana na machukizo ya Yerusalemu na adhabu ya Mungu juu ya wakazi wake wenye hatia (ona 8:1-4). Katika sura ya 9, aliona “watu sita” kila mmoja “akiwa na silaha yake ya kuangamiza mkononi mwake” (Mst.1-2), wakiwa wameshtakiwa kwa kutekeleza ghadhabu ya Mungu; lakini maelezo ya kile Ezekeili aliona yalikuwa zaidi kana kwamba walikuwa malaika badala ya wanadamu halisi. “Na mtu mmoja katikati yao aliyevaa nguo za kitani, mwenye kidau cha wino cha mwandishi ubavuni mwake” (Mst.2,3,11), pia alikuwa sehemu ya kile Ezekeili aliona kuhusiana na “makerubi” wa sura inayofuata, na mikono yake yote miwili ilijaa makaa ya moto kutoka katikati ya makerubi ili kuwatawanya juu ya jiji. (10:2,6-7)

7. Danieli 3:19-28 : Nebukadreza akawatupa Shadraka, Meshaki, na Abednego katika tanuru ya moto, kisha akaona pamoja nao mtu ambaye alisema “kama mwana wa miungu”; na walipotolewa bila kudhurika, alisema, “Na atukuzwe Mungu wa Shadraka, Meshaki, na Abednego, ambaye amemtuma malaika wake na kuwaokoa watumishi wake waliomtumaini. nk.

8. Danieli 7:9-12: Hili lilikuwa mojawapo ya maono ya wakati wa usiku ya Danieli. Alisema: "Nilitazama (natazama) mpaka viti vya enzi vitakapowekwa, na mmoja aliyekuwa mzee wa siku ameketi ... maelfu ya maelfu wakamtumikia, na elfu kumi mara elfu kumi wakasimama mbele yake." Hawa, labda, walikuwa malaika kwa mkono wake na wito. (Taz. Ufunuo 5:11)

9. Danieli 8:15-27: Gabrieli (malaika wa Bwana, Luka 1:11, 19, 26) aliitwa kumweleza Danieli maono ambayo alikuwa ametoka kuyaona lakini hakuyaelewa.

10. Danieli 9:20-27 : “Na nilipokuwa nikisema, na kuomba, na kuiungama dhambi yangu ya watu wangu Israeli, na kuomba dua yangu mbele za Bwana, Mungu wangu, kwa ajili ya mlima mtakatifu wa Mungu wangu; naam, nilipokuwa nikisema maombi yangu, yule mtu Gabrieli

[yaonekana ni malaika Gabrieli, kama ilivyotangulia kutajwa]. sadaka ya jioni akaniagiza, akasema, Ee Danielii, nimetoka sasa ili kukupa hekima na ufahamu; (Kisha habari iliyowasilishwa na Jibril)

11. Danieli 10:10 - 11:1 : "Na tazama, mkono ukanigusa [alisema Danieli baada ya maono ambayo yamemwacha bila nguvu naye akashikwa na usingizi mzito], ukaniweka juu ya magoti yangu na vitanga vya mikono yangu. Akaniambia, Ee Danieli, mtu upendwaye sana, yafahamu maneno ninayokuambia wakati mimi ninayosema nawe sasa hivi; neno, nikasimama nikitetemeka. Ndipo akaniambia, Usiogope, Danielii, kwa maana tangu siku ile ya kwanza ulipotia moyo wako kuelewa na kujinyenyekeza mbele za Mungu wako, na mimi nimekuja kwa ajili ya maneno yako; 9] akaja kunisaidia, nikabaki huko pamoja na wafalme wa Uajemi, sasa nimekuja kukujulisha yatakayowapata watu wako katika siku za mwisho, akasema, Je! juu ya hawa, lakini Mikaeli mkuu wenu, na mimi, katika mwaka wa kwanza wa Dario Mmedi, nalisimama ili kumthibitisha na kumtia nguvu.

Mtu huyu ambaye hajatambulika anajizungumza kwa njia ya kumfanya awe karibu na Mikaeli, yule malaika mkuu. Na mtu huyu alimpa Danieli habari iliyobaki katika Sura ya 11 hadi 12:4. Pia, katika 12:1 anazungumza juu ya "Mikaeli"...., mkuu mkuu asimamaye kwa ajili ya wana wa watu wako" – yaani, wenye haki wa Israeli – malaika mlinzi wa watu wa Mungu, ingeonekana – kuhusika kwa niaba ya Mungu na raia watiifu wa Mungu dhidi ya Shetani na wafuasi wake." (Taz. Ufunuo 12:7-8.)

Marejeo ya Agano Jipya kwa Huduma za Malaika.

1. Luka 1:5-23: Malaika Gabrieli alimtuma kuhani aitwaye Zakaria, kutabiri kuzaliwa kwa Yohana Mbatizaji.
2. Luka, 1:26-38: Malaika Gabrieli vivyo hivyo alituma ujumbe kwa "mji wa Galilaya, jina lake Nazareti," kwa bikira aitwaye Mariamu, ili kutabiri kuzaliwa kwa YESU, "mwana wa Aliye Juu."
3. Mathayo 1:18-25: Malaika wa Bwana alimtokea Yusufu katika ndoto, ambaye Mariamu alikuwa ameposwa naye, ili kumhakikishia kwamba ni kwa uwezo wa Roho Mtakatifu kwamba alikuwa na mimba, na kwamba asiogope kumchukua kwake.
4. Luka- 2:8-20 : Malaika wa Bwana, akiunganishwa kwa ghafula na "umati wa jeshi la mbinguni," aliwatokea wachungaji waliokuwa wakichunga kundi lao usiku karibu na Bethlehemu, ili kutangaza kuzaliwa kwa Yesu katika mji huo na kuwafundisha jinsi ya kumpata.
5. Mathayo 2:13-15: Malaika wa Bwana alimtokea Yusufu katika ndoto ili amchukue mtoto na mama yake mpaka Misri ili kuzuia jitihada za mfalme Herode za kumwangamiza.
6. Mathayo 2:19-23: Malaika wa Bwana vile vile alimtokea Yusufu katika ndoto, alipokuwa amekufa Herode, ili amchukue mtoto na mama yake warudi nchi ya Israeli.

7. Mathayo 4:11 : Baada ya ubatizo wa Yesu, siku 40 za kufunga, na kushindana kwa mafanikio na majaribu ya Ibilisi, "tazama, malaika wakaja wakamhudumia. (Ona pia Marko 1:13).
8. Mathayo 13:36-43: Katika maelezo yake ya Mfano wa Magugu, Yesu alisema "mavuno ni mwisho wa dunia;
9. Mathayo 13:47-50: Katika Mfano wa Wavu, alisema kwamba "mwisho wa dunia malaika watatokea, na kuwatenga waovu miongoni mwa wenye haki, na kuwatupa katika tanuru ya moto," nk.
10. Mathayo 16:27: "Kwa maana Mwana wa Adamu atakuja katika utukufu wa Baba pamoja na malaika zake; (Taz.25:31-46)
11. Mathayo. 18:10: "... kwa maana nawaambia ya kwamba katika ufalme wa mbinguni malaika zao siku zote huutazama uso wa Baba yangu aliye mbinguni." (Taz. Matendo 12:15)
12. Mathayo 24:30-31: "... watamwona Mwana wa Adamu akija juu ya mawingu ya mbinguni pamoja na nguvu na utukufu mwingi. Naye atawatuma malaika zake pamoja na sauti kuu ya tarumbeta, nao watawakusanya wateule wake kutoka pepo nne, toka mwisho huu wa mbingu hata mwisho huu." (Ona pia Marko 13:26-27; pia 1 Wathesalonike 4:16)
13. Mathayo 25:31-32: "Lakini wakati Mwana wa Adamu atakapokuja katika utukufu wake, na malaika wote pamoja naye, ndipo atakapoketi katika kiti cha utukufu wake; na mataifa yote yatakusanywa mbele zake" - kuhukumiwa. (Mst.33-46). (Taz. Sura, 16:27; pia, Yuda 14-15)
14. Mathayo 28:1-10: Asubuhi ya ufufuo wa Kristo, "malaika wa Bwana alishuka kutoka mbinguni, akaja, akalivingirisha lile jiwe, akaketi juu yake" n.k. (Ona pia Marko 16:1-7; Luka 24:1-7,22-23; taz. Yohana 20:11-13).
15. Marko 8:38 : "Kwa maana kila mtu atakayenionea haya mimi na maneno yangu katika kizazi hiki cha uzinzi na dhambi, Mwana wa Adamu naye atamwonea haya mtu huyo, atakapokuja katika utukufu wa Baba pamoja na malaika watakatifu. (Ona Luka 9:26; 12:8-9; taz. Mathayo 10:32-33)
16. Luka 15:10: "Nawaambia, kuna furaha mbele ya malaika wa Mungu kwa ajili ya mwenye dhambi mmoja atubuye."
17. Luka 16:22 : "Ikawa yule mwombaji [Lazaro] akafa, akachukuliwa na malaika mpaka kifuni mwa Ibrahimu.
18. Luka- 22:43: "Na akamtokea [Yesu, katika bustani ya Gethsemane] malaika kutoka mbinguni, akimtia nguvu." (Taz. Mathayo 4:11)

19. Matendo 1:10-11 : “Nao [mitume wakati wa kupaa kwa Kristo] wakikaza macho akienda zake mbinguni, tazama, watu wawili [yaonekana ni malaika] wakasimama karibu nao, wenye mavazi meupe,” na kuwahakikishia kurudi kwake vivyo hivyo.
20. Matendo 5:19-20: “Malaika wa Bwana” alifungua milango ya gereza na kuwafungua mitume waliokuwa wamefungwa kwa sababu ya kuhubiri injili ya Kristo aliyefufuliwa.
21. Tenda. 7:53: Stefano, katika hotuba yake mbele ya Sanhedrini, aliiambia mahakama, “Mliipokea sheria [ya Musa] kama ilivyoamriwa na malaika, wala hamkuishika. (Taz. Wagalatia 3:19; Waebrania 2:2)
22. Matendo 8:26: “Malaika wa Bwana” alimwagiza Filipo, mwinjilisti, aondoke Samaria na kwenda kusini kwenye barabara ya kutoka Yerusalemu hadi Gaza, ambako aliwasiliana na towashi Mwethiopia na kumgeuza kuwa Kristo. (mst. 27-39)
23. Matendo 10:3-7, 22, 30-32: “Malaika wa Mungu,” “malaika mtakatifu,” “mtu aliyevaa mavazi yenye kung’aa,” alimtokea Kornelio na kumwagiza awasiliane na mtume Petro kwa maneno ambayo kwayo yeye na nyumba yake wangeweza kuokolewa.
24. Matendo 12:5-11 : “Malaika wa Bwana” alimkomboa mtume Petro kutoka gerezani na kuepusha kuuawa kwake na Herode.
25. Matendo 12:15 : Petro alipokuwa amefunguliwa kutoka gerezani na kufika katika nyumba ya Mariamu mama yake Yohana Marko, pamoja na kijakazi akijibu kubisha kwake “mlangoni mwa lango” na kuripoti kwamba ni Petro, aliambiwa, “Ni malaika wake.” (Taz. Mathayo 18:10)
26. Matendo 12:23 : “Malaika wa Bwana” alimpiga Herode hadi akafa, kwa sababu hakumpa Mungu utukufu alipokubali kusifiwa kuwa “mungu.”
27. Matendo 23:6-9: Mafarisayo na Masadukayo hawakukubaliana kama kuna kitu kama malaika - pia kama kuna "ufufuo" au "roho" - na mtume Paulo anaamini pamoja na Mafarisayo katika yote matatu.
28. Matendo 27:23-24: “Malaika wa Mungu” alisimama karibu na Paulo usiku mmoja kwenye merikebu iliyokuwa ikipeperushwa na dhoruba kwenye Adria” (mkono wa Mediterania) ili kuhakikisha usalama wake mwenyewe na wote waliokuwa ndani yake.
29. 1 Wakorintho 11:10: Mtume Paulo aliandika kwamba mwanamke anapaswa kuwa na “ishara ya mamlaka juu ya kichwa chake, kwa ajili ya malaika,” labda kwa sababu walihangaikia kwamba wote wajitiishe kwa Mungu. (Angalia Luka 15:7,10)

30. 1 Wathesalonike 4:16 : “Kwa maana Bwana mwenyewe atashuka kutoka mbinguni pamoja na mwaliko, na sauti ya malaika mkuu, na parapanda ya Mungu;
31. 2 Wathesalonike 1:7-10 : “Bwana Yesu atafunuliwa kutoka mbinguni pamoja na malaika zake wenye nguvu” (King James Version), atakapokuja kulipiza kisasi juu ya waovu na kutukuzwa katika watakatifu wake.
32. 1 Timotheo 3:16: "Yeye aliyedhihirishwa katika mwili" (ona Yohana 1:1-1,14; 1 Yohana 1;1-4; 3:5) "alionekana na malaika" - dhahiri alipokuwa duniani. (ona Mathayo 4:11; Marko 1:13; pia, Luka 2:13; 24: 4-7; Matendo 1:10-11; taz. Yohana 1:51)

Hitimisho la Utume wa Malaika

Huduma za malaika zimetofautiana katika historia ya mwanadamu, lakini zimetumika zaidi katika mwongozo wa uangalizi wa Mungu na ulinzi wa watu wake - "waliotumwa kufanya huduma kwa ajili ya wale watakaourithi wokovu." (Waebrania 1:14) Na kuonekana kama wanadamu; wageni na watu kwa wakati fulani "wamewakaribisha malaika bila kujua." (Waebrania 13:2)

Maoni: Malaika hufanya utumishi wa Mungu kwa Wakristo hata wakati hawafahamu utumishi huo.

Inawezekana sisi tuwe wapokeaji wa huduma zao na tusijue. Inawezekana pia kwamba roho za waadilifu wote wakati wa kifo zikiongozwa na malaika hadi kwenye paradiso ya Hadean kama ilivyokuwa kwa Lazaro. (Luka 16:22)

Hatimaye, inaonekana kwamba tutajiunga nao katika ulimwengu wa mbinguni. (Waebrania 12:22-24)

GABRIEL

Anarejelewa mara mbili katika Agano la Kale, na anajulikana kama "mtu Gabrieli," kwa sababu alikuwa na sura ya mwanadamu. Katika tukio la kwanza, alimtokea nabii Danieli kueleza maono ambayo alikuwa ameona lakini hakuelewa (Danieli 8:1-19). Katika kisa cha pili, yeye vilevile alimtokea Danieli, wakati huu akijibu sala na kumfundisha zaidi kuhusu maono aliyokuwa ameona. (9:20-23)

Gabrieli vile vile ametajwa mara mbili katika Agano Jipya. Katika tukio la kwanza, alimtokea Zakaria, baba ya Yohana Mbatizaji, ili kutangaza kwake kuzaliwa kwa wa pili, akisema “Mimi ni Gabrieli, nisimamaye mbele za Mungu; nami nimetumwa niseme nawe, na kukupasha habari hizi njema” (Luka 1:5-23). Na miezi sita baadaye alitumwa na Mungu hadi “mji wa Galilaya, jina lake Nazareti,” kwa bikira aitwaye Mariamu, ili kumtangazia kwamba atachukua mimba kwa uwezo wa Roho Mtakatifu na kuzaa mtoto wa kiume, ambaye angemwita Yesu, ambaye angeitwa Mwana wa Aliye Juu Zaidi. (1:26-38)

MICHAEL

Baada ya maono fulani ya Danieli, mtu mmoja alitumwa na Mungu ili kumweleza umuhimu wake, lakini moja lilikuwa limecheleweshwa na mkuu wa ufalme wa Uajemi; lakini, akamwambia Danieli, Mikaeli, mmoja wa hao wakuu, alikuja kunisaidia. Na kabla ya kuondoka, alimwambia, "hakuna mtu anayeshirikiana nami juu ya hawa [mkuu wa Uajemi na mkuu wa Ugiriki], isipokuwa Mikaeli mkuu wako." (ona Danieli 10:1-21, na jina la Mikaeli likitajwa katika mst.13,21.) Na katika 12:1, anatajwa tena kwa jina, na kuelezewa kuwa "mkuu mkuu asimamaye kwa ajili ya wana wa watu wako" – watu wa Danieli, watakatifu wa Wayahudi.

Katika Agano Jipya, katika Yuda 9, anaitwa "Mikaeli malaika mkuu" (kiwango cha juu zaidi cha malaika), na anaelezea kuwa alishindana na shetani na "kubishana juu ya mwili wa Musa." Na, hatimaye, katika Ufunuo 12:7-9, twasoma: "Kulikuwa na vita mbinguni: Mikaeli na malaika zake wakifanya vita na yule joka, yule joka naye akafanya vita na malaika zake; nao hawakushinda, wala mahali pao hapakuonekana tena mbinguni. chini naye." Haya yote yalionekana na Yohana katika maono, alipokuwa kwenye Kisiwa cha Patmo.

SHETANI

Neno la Kiingereza linatokana na neno la Kiebrania Shetani katika Agano la Kale na neno la Kiyunani Satanas katika Agano Jipya. Maana yake ya msingi ni "adui." Inatafsiriwa "Shetani," ikimaanisha adui mkuu wa Mungu na mwanadamu na kuvumiliwa na Mungu ndani ya mipaka fulani kwa muda wa kipindi cha majaribio ya mwanadamu duniani lakini inahukumiwa "moto wa milele" baadaye pamoja na mawakala wake. (Mathayo 25:41) Isipokuwa ni wakati Yesu alipomwita Petro "Shetani" katika maana ya mtu anayefanana na Shetani alipopinga utabiri wa Bwana wetu wa kifo chake kinachokaribia katika Mathayo 16:23; Marko 8:33).

Tabia na Utambulisho

Katika Ufunuo 12:9, ambapo amewakilishwa kiishara kama "joka." Anafafanuliwa kuwa "yule nyoka wa zamani, yeye aitwaye Ibilisi, na Shetani, mdanganyifu wa ulimwengu wote." Neno "Ibilisi" linamaanisha mlaghai, mtu anayetoa taarifa za uwongo kwa nia mbaya au mchongezi. Na kuitwa "nyoka wa zamani ... mdanganyifu" ni dokezo kwa nyoka ambaye, kama wakala wa Shetani, kwa uwongo na kashfa ya Mungu alimdanganya Hawa katika bustani ya Edeni (Mwanzo 3), na kuwaongoza yeye na Adamu katika dhambi ambayo ilisababisha kifo cha kimwili kwa ajili yao na vizazi vyote. Kwa hiyo, Yesu alisema hivi kwa Wayahudi waliokuwa wakitafuta kumwua: "Ninyi ni wa baba yenu, Ibilisi, na tamaa za baba yenu ndizo mpendazo kuzitenda. Yeye alikuwa mwanji tangu mwanzo, wala hasimami katika kweli, kwa sababu hamna hiyo kweli ndani yake. Mtume Paulo anazungumza kuhusu "nyoka [ambaye] alimdanganya Hawa kwa hila yake" (2 Wakorintho 11:3), kuhusu "hila za Ibilisi." (Waefeso 6:11) Na kuhusu "mbinu zake" (2 Wakorintho 2:11). Anaweza kuonekana kama "malaika wa nuru" (2 Wakorintho 11:14). Pia, kinyume chake, "mtesi wenu, Ibilisi kama simba angurumaye, akizunguka-zunguka, akitafuta mtu ammeze." (1 Petro 5:8)

Asili na Hatima

1. Inaonekana yaelekea kwamba Shetani aliumbwa kama malaika wa Mungu wa cheo cha juu, lakini si aliye juu kabisa, na alikuwa kiongozi wa “malaika waliotenda dhambi” na “walitupwa chini,” kama inavyorejelewa katika 2 Petro 2:4 na Yuda 6. Katika kifungu cha mwisho, imeelezwa kwamba “hawakuitunza enzi yao wenyewe, bali waliacha makao yao yanayofaa,” ikimaanisha kwamba hawakuwa wamepewa nafasi zao.

2. Katika Ufunuo 12:7-9, tunasoma hivi: “Kulikuwa na vita mbinguni: Mikaeli na malaika zake wakifanya vita na yule joka, yule joka naye akapiga vita pamoja na malaika zake, nao hawakushinda, wala mahali pao hapakuonekana tena mbinguni. Malaika walitupwa pamoja naye.”

Maoni: Hii ilikuwa ni sehemu ya maono ambayo Yohana aliona kwenye Kisiwa cha Patmo, mfano wa kile kilichotokea kama matokeo ya jaribio la Shetani kumwangamiza Yesu baada ya kuzaliwa, na hatimaye kufikia kusulubishwa kwake - ili tu Yeye kufufuliwa na Mungu kutoka kwa wafu na "kunyakuliwa kwa Mungu, na kwenye kiti chake cha enzi." (12:4-5)

3. Katika Mathayo 25:41, Yesu anazungumza kuhusu "moto wa milele aliwekewa tayari Ibilisi na malaika zake." Kwa hiyo, Shetani lazima alikuwa malaika mwenye nguvu pamoja na malaika wengine walioungana naye, kama vile Mikaeli alivyokuwa malaika mkuu ("malaika mkuu, Yuda 9) na, kulingana na mfano wa Ufunuo 12, alikuwa bado na malaika wengine walioungana naye. Malaika walioanguka, kutia ndani Shetani, bado hawajatupwa katika “moto wa milele,” bali wamehifadhiwa kwa ajili ya hukumu.” (2 Petro 2:4)— Yuda asema “hata siku ile kuu” (Yuda 6) Bila shaka, hiyo ndiyo “siku” ambayo Mungu ameweka ili kuhukumu ulimwengu kwa haki kupitia “mtu” aliyemfufua kutoka kwa wafu.’ (Matendo 17:31)

4. Katika Ayubu (1:6,7,7,8,9,12,12; 2:1,2,2,3,4,6,7) tuna mtajo wetu wa kwanza wa "Shetani" kwa jina hilo - aliyetajwa kwa Kiebrania kama "Shetani," dhahiri kwa njia ya ukuu.

Mapokeo ya kale yanamtambulisha Ayubu na Yobabu, Mfalme wa pili wa Edomu (Mwanzo 36:33); na Uzi yafikiriwa kuwa ilikuwa kando ya mpaka kati ya Palestina na Arabia, ikianza Edomu kaskazini na mashariki kuelekea mto Eufirati. Sehemu hiyo ya nchi ya Usi ambayo mapokeo yameiita nyumbani kwa Ayubu ilikuwa Haurani, mashariki mwa Bahari ya Galilaya, sehemu ambayo baadaye iliitwa Bashani, pia Golani (hadi leo).

Ibilisi

Neno "shetani" tayari limefafanuliwa kama mlaghai - mchongezi - mshtaki wa uwongo. Sio mashtaka yote ya Shetani ni ya uwongo, lakini yote ni ya nia mbaya, na mengi yao ni ya uwongo. Akiwa adui wa muda mrefu {aliyeimarika au aliyedumu kwa muda mrefu} kwa Mungu na mwanadamu, anamshtaki mwanadamu kwa Mungu (Ayubu 1:6-11; 2:1-5; Ufunuo 12:9-19), na Mungu kwa mwanadamu (Mwanzo 3:1-15). Neno la Kiyunani linalotafsiriwa kwa kufaa zaidi

"shetani: ni diabolos. Limetafsiriwa "mshitaki wa uwongo" katika 1 Timotheo 3: 1 na 2 Timotheo 3: 3, na "mchongezi" katika Tito 2:33, "shetani" wakati mmoja (Yohana 6:70), ambapo Yesu alisema juu ya Yuda Iskariote kwamba alikuwa "shetani" - si "shetani." **Belial**

Hii ni namna ya Kigiriki ya neno la Kiebrania beliyaal, linalomaanisha kutokuwa na thamani. uovu, wenzao wabaya na wasiomcha Mungu.

Beelzebuli

Katika Vulgate ya Kilatini ya Jerome (mwishoni mwa karne ya 4 BK) ya kazi ya Agano Jipya ya Kigiriki Beelzeboul katika Mathayo 10:25; 12:24, 27; Marko 3:22; Luka 11:15,18,19), na kupitishwa katika tafsiri nyingi kama si zote za Kiingereza. Ilitumiwa na maadui wa Kiyahudi wa Yesu na yeye mwenyewe pia ya "mkuu wa pepo" na kutumika kwa "Shetani." (Mathayo 12:24-27)

Mjaribu

Maelezo hayo yanatokea katika Mathayo 4:3 na 1 Wathesalonike 3:5 - kihalisi, mjaribu, na yule anayejaribu, mtawalia. Shetani kama mjaribu hushawishi matendo maovu.

Yule Mwovu

Ona Mathayo 13:19, 38-39; 1 Yohana 2:13-14; 3:12; 5:18.

Mdanganyifu

Tazama Ufunuo 12:9; cf. 20:3, 8.

Mshitaki

Tazama Ufunuo 12:10; cf. Ayubu 1:11; 2:4-5.

Adui

Tazama Mathayo 13:39.

Adui

Tazama 1 Petro 5:8; neno la Kigiriki ni antidikos, ambalo awali lilimaanisha mpinzani katika kesi, lakini likaja kutumika kama neno la jumla kwa mpinzani iwe katika mahakama ya sheria au la.

Katika kifungu cha mwisho, Shetani anatumika kama kitenzi, kumaanisha kushtaki, kuwa adui. (taz. Zekaria 3:1)

Lusifa??? Hatufikirii.

Tafsiri za awali za Biblia za Isaya zina "Jinsi ulivyoanguka kutoka mbinguni, Ee Lusifa, mwana wa asubuhi! Jinsi ulivyokatwa chini, wewe uliyewadhoofisha mataifa." Lakini katika kumbuka, inasema. "Au, Ee nyota ya mchana." Lakini muktadha wa Isaya 14:3-23 unaonyesha neno litakalotumiwa kuhutubia "mfalme wa Babeli" (mst.4), nyota angavu zaidi katika mbingu za kisiasa

wakati huo, si Shetani, ijapokuwa ulinganisho wowote kati ya maelezo hayo mawili na maelezo yoyote ya kupita kiasi yaliyotumiwa, ambayo mengi yanawakilisha majivuno na kiburi ya mfalme mwenyewe na kiburi na kuporomoka kwa upesi.

Muktadha uliotajwa hivi punde unawakilisha sehemu ya pili ya "mzigo" au usemi dhidi ya taifa la Babeli lenyewe, kuanzia Isaya 13:1. Unabii mwingine kama huo unapatikana katika Ezekieli 28: 119, dhidi ya "mkuu wa Tiro," akielezea kiburi chake kikubwa na kumwonya juu ya kifo kinachokaribia (vs.1-10), ikifuatiwa na "maombolezo ya dhihaka juu ya mfalme wa Tiro" (mst.1119), karibu hakika kuwa sawa na "mkuu."

Sura ya 4

Mashetani

Utafiti huu juu ya Mashetani utajumuisha uhusiano wao na kujihusisha na masomo mengine pia kama vile ibada ya kipagani, imani na mazoea yakiwemo unajimu, na kuabudu mababu, kuwasiliana na pepo na uaguzi, kupiga ramli, kuzaliwa upya kwa uchawi, kuhama kwa roho, na kila aina ya imani potofu za ushirikina, n.k. Baadhi ya haya hatuwezi kuyataja tena isipokuwa kwa bahati mbaya na kwa ufupi tu.

Bila kujali habari nyingi juu ya mada hiyo, Biblia haitoi majibu ya hakika au ya kweli kwa karibu maswali yote yanayoweza kuulizwa au yanayoweza kuulizwa. Lakini litakuwa kusudi letu kuzungumzia habari nyingi sana kama tuwezavyo kwa njia inayofaa katika maandiko na zinazochangia uelewaji wao.

Katika Biblia neno "roho," lakini sio nafsi linatumika kwa mashirika yasiyo ya kibinadamu na ya kibinadamu, mema na mbaya, kama MUNGU, ROHO MTAKATIFU na KRISTO, MALAIKA na MAPEPO. Jambo la kuvutia ni kwamba imani katika ulimwengu wa roho (wema na mbaya pia) imedhihirisha kila utamaduni unaojulikana duniani kote si tu katika nchi za Biblia, bali pia katika tamaduni za Kisemiti, za Misri, za Kigiriki, na za Kiroma zilizoenea katika nchi hizo.

Neno la Kiingereza "pepo" ni umbo la anglicized la nomino ya Kigiriki daimon na linapatikana katika Agano Jipya na katika LXX (Tafsiri ya Kigiriki ya Agano la Kale ya takriban 250 KK).

Septuagint (LXX) inazungumza juu ya watu waasi "wanaofukiza uvumba juu ya madhabahu za matofali bila kutaja vitu vilivyokatazwa kuabudiwa; kwa mfano, Baali na miungu mingine ya kipagani.

Imani maarufu katika ulimwengu wa Kigiriki au Wagiriki kabla ya nyakati za Agano Jipya ilikuwa "Roho za wanadamu hubadilika kuwa pepo zinapotenganishwa na miili ya duniani." (A. Campbell, Popular Lectures and Addresses, uk.380, 381, 386.) Ilikuwa ni dhana iliyozoeleka katika ulimwengu wa Kigiriki (na ulimwengu wa kipagani kwa ujumla) kwamba pepo mara nyingi

huonekana katika kila aina ya mahali, kwa nyakati zote zinazowezezana, hasa zile za hayawani wa ajabu, na hudhihirishwa katika upotovu wa aina mbalimbali. Matukio mara nyingi yalikuwa ya fumbo hadi yakatambuliwa kama kazi ya pepo. Mashetani wengine waliaminika kuwa wanyonge, wakitaka tu dhabihu wanazostahili, wengine kuwa na uadui na madhara - hata vurugu, na ilibidi kupingwa kwa njia kali zaidi. Kupagawa na pepo, na kusababisha magonjwa, pia kumekuwa sehemu ya imani maarufu. Na ndivyo ilivyokuwa desturi ya kujitahidi kuwafukuza au kuwatoa roho kwa uchawi.

Mazoea ya Kuchukiza

Ulimwengu wa kipagani kwa ujumla ulikuwa na maoni yanayofanana na imani maarufu za Wagiriki kuhusiana na roho. Dhana hiyo ilikumbatia nguvu zinazopatanisha miungu ya juu zaidi na wanadamu, kutia ndani roho za wafu, kama vile malaika wanavyowakilishwa katika Agano la Kale kama wanafanya kati ya Yehova na mwanadamu. Lakini maandiko ya Agano la Kale yaliwakataza watu wa Mungu kuchukua imani na desturi za wapagani, kama Agano Jipya lilivyofanya na kufanya baadaye.

Agano la Kale na Jipya zote zinashutumu kama machukizo mazoea na imani mbalimbali za kipagani kuhusiana na mapepo kama ifuatavyo:

- (1) desturi ya kumpitisha mwana wao au binti yake kwenye moto
- (2) mwenye kutumia uaguzi,
- (3) mtu anayefanya uchawi (bashiri),
- (4) mchawi,
- (5) mchawi,
- (6) mrembo,
- (7) mshauri wa pepo wa utambuzi,
- (8) mchawi, (9) mdanganyifu.
- (10) kutabiri,
- (11) uchawi,
- (12) uchawi (mchawi, pamoja na mchawi)

- (13) unajimu,
- (14) watabiri wa kila mwezi,
- (15) kufukuza pepo,
- (16) ushirikina,
- (17) sanamu (na maneno ya jamaa);
- (18) upotovu (sababu ambayo itaelezwa baadaye).

Maana ya baadhi ya mazoea haya

1. Mpitisha Mwana au Binti Kupitia Motoni kama ibada:

Hii ilikuwa aina ya dhabihu ya watoto, iliyofanywa sana katika Kanaani na viunga vyake, na mazoezi ya kuchukiza.

Maoni: Je, desturi ya leo ya kutoa mimba inalingana na zoea la kutoa watoto dhabihu katika ibada ya sanamu?

2. Ibada ya sanamu

Kihalisi, ibada ya sanamu ni ibada ya sanamu au sanamu kama miungu; kwa njia ya mfano, kushikamana kupita kiasi au kuabudu kitu chochote, katika maana hiyo "tamaa" inasemwa kuwa ni ibada ya sanamu (Wakolosai 3:5). Neno letu la Kiingereza "idol" ni kutoka kwa Kigiriki eidolon, kitu kinachoonekana, picha au mfano - kuwakilisha umbo la kitu, ama halisi au ya kufikirika. Kwa maneno mengine, inawakilisha isiyo ya chombo kwa kadiri ukweli unavyohusika. Lakini, katika mawazo ya wapagani, katika kutoa dhabihu kwa sanamu "wanatoa kwa mashetani, wala si kwa Mungu; nami sipendi ninyi [Wakristo] mshirikiane na pepo." (1 Wakorintho 10:20)

Katika kutoa Dekalojia kwa Israeli pale Sinai, Yehova alisema; "Usiwe na miungu mingine ila mimi. Usijifanyie sanamu ya kuchonga, wala mfano wa kitu cho chote kilicho juu mbinguni, wala kilicho chini duniani, wala kilicho majini chini ya dunia; usiisujudie wala kuitumikia; kwa kuwa mimi Bwana, Mungu wako, ni Mungu mwenye wivu." (Kutoka 20:4-5)

Kulingana na Warumi 1:18-32 , dini hapo awali ilikuwa ya kuabudu Mungu mmoja (ibada ya Mungu mmoja wa kweli), si miungu mingi (kuamini miungu mingi) na si ibada ya sanamu (ibada ya sanamu). Hakuna kumbukumbu ya ushirikina au kuabudu masanamu kabla ya gharika. Lakini ingeonekana kwamba si vizazi vingi baadaye, hivi vilikuwa vimetokea "Baba zenu zamani za kale walikaa ng'ambo ya Mto [Eufrate], naam, Tera, baba yake Ibrahimu, na baba yake Nahori, wakitumikia miungu mingine." (Yoshua 24:2)

3. Ushirikina

Ushirikina unatokana na hisia zisizo na maana za woga, imani katika mfumo wa kidini unaochukuliwa (na wengine zaidi ya waaminio) kuwa bila utegemezo wa kuridhisha, uchawi au imani ya ishara, hirizi, na ishara. (kutoka Funk & Wagnalls Kamusi Mpya ya Vitendo ya Lugha ya Kiingereza)

Utamaduni wetu, hata miongoni mwa Wakristo, hauko huru kabisa na mabaki ya ushirikina wa kale. Ushirikina wa kawaida wa Enzi za Kati ulikuwa kwamba shetani angeweza kumwingia mtu wakati akiwa hana ulinzi wakati anapiga chafya, lakini kwamba jambo hilo lingeweza kuzuiwa ikiwa yeyote aliyehudhuria alimwomba Mungu mara moja; kwa mfano, "Mungu akubariki" mtu anapopiga chafya ambayo ilihusisha imani yao katika nguvu za uchawi na uchawi. Miongoni mwa wamiliki wengine sawa ni imani kwamba 13 ni nambari ya bahati mbaya, imani katika jicho baya, kwamba kuvunja kioo husababisha bahati mbaya, na, kinyume chake, kwamba farasi, mguu wa sungura, au clover ya majani manne huleta bahati nzuri. Ile iliyoenea zaidi na kuchukuliwa kwa

uzito zaidi katika siku zetu ni utegemezi wa nyota iliyochapishwa ili kupata mwelekeo wa shughuli za kila siku za mtu, kwa msingi wa imani kwamba nyota (ambazo zamani ziliaminika kuwa mashetani, miungu na miungu ya kike) huathiri mataifa na watu binafsi na kwamba wanajimu wanaweza kutabiri matukio ya maisha ya mtu kupitia wao. (Angalia chini chini ya neno "Unajimu")

4. Uganga

Huu ndio mchakato ambao wanadamu hujaribu, au kudai, kupata habari kutoka kwa nguvu zinazopita za kibinadamu za miungu, kwa kutumia njia mbalimbali za kimwili. (Ona Ezekieli 21:21). Inatofautiana na unabii uliovuviwa kikweli. Katika Agano Jipya (Matendo 16:16), mjakazi anawakilishwa kama "mwenye roho ya uaguzi" - kihalisi, "roho ya chatu, jina la nyoka wa mythological aliyeuawa na Apollo. (Harper's Analytical Greek Lexicon)

5. Kutuliza

Mtu anayedai kuwa na utambuzi usio wa kawaida na anayeweza kufichua siri na kutabiri matukio, mwonaji, mwaguzi, wale ambao walikuwa na roho mbaya (inayowakilishwa na mungu wa kipagani au mungu wa kike) wakati wa kutoa ujumbe wao wa mazungumzo. (Mzabibu, Kamusi ya Ufafanuzi). Haitumiki kamwe katika Agano la Kale au Jipya la manabii wa Mungu.

6. Augury

Utabiri wa matukio kwa mwamvuli au ishara, kwa hivyo, utabiri unaotegemea kuruka kwa ndege, ulishaji wa uchafu, matukio angani, kama kimondo au kupatwa kwa jua; na utabiri unaotegemea chochote - kama paka weusi, jinamizi, siku zisizo na bahati au nambari na kuvunja vioo.

7. Kushauriana na Roho aliyefahamika

Huku kwa kawaida hufikiriwa kuwa kushauriana, au kukusudia kushauriana, na roho ambayo mtu ana urafiki naye na anaweza kuomba habari, ushauri, au msaada, kama ilivyokuwa kwa kijakazi mchawi wa Matendo 16:16-18 .

8. Mchawi

Wizard ni tafsiri ya neno la Kiebrania yiddeoni, mwenye kujua, au kiakili. Inafurahisha kuona kwamba Isaya katika sura ya 8:19 anazungumza juu yao "waliolia na kunung'unika" - labda akimaanisha kuficha sauti zao ili kuonekana kama sauti za wafu (taz. 29:4). Mchawi anachukuliwa kuwa mwanamume wakati kuwa na roho inayojulikana mara nyingi husemwa kama mwanamke.

Maoni: Mchawi na mchawi si wa neno moja la msingi. Maneno "mchawi wa Endor" ina marejeleo ya mwanamke aliye na "roho inayojulikana." (1 Samweli 28:7-9)

9. Necromancy

Mazoea au kujifanya kuwaita mizimu ya wafu na kuwauliza. Neno la Kiebrania darash, maana yake ni kuuliza wafu. Hivyo ndivyo Sauli alivyofanya kupitia kwa mwanamke wa Endori kama mchawi (

1 Samweli 28:8-19) - yeye akiwa na "roho ya ufahamu" - angalau kujifanya kuwa nayo, na Mungu kwa hakika akifanikisha wakati huu mmoja, iwe mazoezi yake ya kawaida yalikuwa au la. Na, kutoka katika Kumbukumbu la Torati 18:11, inaonekana kama dhana ya kuridhisha kwamba "watafuto pepo" na "wachawi" humaanisha vile vile kutafuta, au kujifanya kutafuta, mausia kutoka kwa roho za wafu. New International Version mara kwa mara hutafsiri "wakati" na "wachawi."

10. Utabiri wa Kila Mwezi

Inadaiwa uaguzi kwa ishara za mwezi mpya. (Isaya 47:13)

11. Unajimu

Aina inayodaiwa ya uaguzi kwa njia ya kuamua na kufasiri ipasavyo maeneo ya miili ya mbinguni ya zodiaki - nyota, sayari, jua, na mwezi, zinazoabudiwa na wapagani kama miungu - kwa msingi wa imani kwamba wanaathiri mambo ya wanadamu na kuamua mwendo wa matukio kwa mienendo yao na mahali husika na jamaa kwa nyakati fulani.

12. Uchawi

Hili ni jaribio la wanadamu kulazimisha au angalau kushawishi uungu, kwa kutumia njia za kimwili, kufanya kile wanachotaka kufanya - iwe nzuri (Uchawi Mweupe) au mbaya (Uchawi Mweusi) - maneno katika mabano yasiyotokea katika Biblia. Madhumuni ya "Uchawi Mweupe" mara nyingi ni kupinga au kulinda kutoka kwa "Uchawi Mweusi."

13. Uchawi

Aina hii ya magus (mchawi) inaonekana kwa sehemu kubwa kuwa hirizi ya kichawi au kufunga tahajia inayojaribiwa kwa uganga au fomula ya maneno yanayoimbwa au kukaririwa, lakini haijumuishi kitendo.

14. Kuvutia

Inapendezaina maana sawa na uchawi na inaweza pia kujumuisha walaghai wa nyoka.

15. Uchawi

Mtu angefikiri kwamba hilo linahusiana na zoea au nguvu zinazodhaniwa kuwa za wachawi (wanawake) au wachawi (wanaume), hasa kwa makusudi maovu, zinazotolewa matumizi ya uchawi, ulozi, ulozi, Ushetani, na sanaa nyinginezo za uchawi (za siri na zinazodaiwa kuwa zisizo za kawaida). Lakini hii si sahihi kabisa. Uchawi na uchawi ni sawa sawa.

16. Uchawi

Neno mwavuli, linalojumuisha uaguzi na uchawi, lakini kwa kawaida kwa madhumuni ya ubinafsi na ya udanganyifu, ikiwa sio lengo la kuwadhuru wengine; madai ya matumizi ya mamlaka yaliyopatikana kutokana na usaidizi au udhibiti wa mizimu, hasa kwa uaguzi; lakini pia, kwa uchawi mweusi, uchawi.

17. Upotovu

Laghai au charlatans linatokana na neno la Kigiriki goetes linalomaanisha mtu anayeomboleza au mlio, na lilitumika kwa mlozi au mchawi ambaye alitamka uchawi kwa namna ya kulia au kuomboleza. Inaweza kuwa inarejelea waalimu wa uongo waliofanya mambo ya uchawi (ona Matendo 19:19) kwa wengi waliofanya “uchawi” wakikusanya vitabu vyao pamoja na kuviteketeza, huko Efeso, ambako Timotheo alikuwa. Inawezekana kwamba mazoezi mengi ya kile kinachojulikana kama sanaa ya uchawi walikuwa wadanganyifu.

18. Kutoa pepo

Hili ni zoea (linalojifanya ikiwa si halisi) la kufukuza roho waovu kutoka kwa watu au mahali au vitu ambavyo wanafikiriwa kuwa ndani yake, kwa kutumia uchawi na utendakazi fulani wa uchawi au uchawi - kinyume cha taratibu hizo zinazolenga kuunga mkono au kuamsha msaada wa ulimwengu wa roho. Haikutumiwa na Yesu na wanafunzi wake katika kutoa pepo - Yesu akiwatoa "kwa neno" (Mathayo 8:16). Neno “mtoa pepo” (Gr. Exorkistes) linapatikana katika Biblia tu katika Matendo 19:13, ambapo linatumiwa kwa wale waliojaribu kuwatoa pepo wachafu kwa kutumia jina la Yesu ambaye mtume Paulo alihubiri, na inaonekana lilitumiwa na Paulo kwa njia ya kuwadharau wataalamu wa kutoa pepo.

Kuwepo kwa Mashetani: Kweli au Kizushi?

Imani Iliyoenea Katika Uhalisi

Imani katika mapepo na uwezekano wa kuwa na pepo inategemea kwanza kabisa imani katika ulimwengu wa roho - ambayo inaelekea inarudi nyuma hadi mwanzo wa mwanadamu, na ilikuwa ya ulimwengu wote hadi wakati wa Kristo, isipokuwa miongoni mwa Masadukayo. Walikuwa madhehebu ya Wayahudi waliokana ukweli wa malaika, roho, au ufufuo (Matendo 23:8), ambao ukafiri wao ulikanushwa na Yesu.

Imani katika mapepo na umiliki wa pepo iliendelea kushikilia nafasi muhimu katika maisha ya Wakristo hadi mwisho wa karne ya 18. Tangu wakati huo imani katika mizimu imepungua kwa kiasi fulani katika nchi zilizostaarabika kwa sababu ya mwelekeo unaoongezeka wa kupenda mali kupita kiasi, huku imani ya mapepo (mzimu) ikizingatiwa kwa ujumla kuwa ni ushirikina. Hata watu fulani wanaodai kuamini Biblia, na vilevile watu wenye kutilia shaka, wamefikiri kwamba roho waovu hawakuwahi kamwe kuwepo na kwamba imani kwao na vilevile kuwa na roho waovu ilikuwa kweli ushirikina. Kwa upande mwingine, katika siku za hivi karibuni (sio baada ya miaka ya 1970) kumekuwa na ufufuo wa maslahi na madai kwa kuzingatia vipengele mbalimbali vya uchawi, hata katika duru za kisasa. Na katika aina ya tamaduni ndogo "Satanism" imekuza kichwa chake mbaya.

Nadharia moja miongoni mwa watu wanaodai kuwa waumini ni kwamba maelezo yote ya maandiko kuhusu mapepo ni ya kizushi, na ni ishara ya kuenea kwa uovu duniani; pia, kwamba masimulizi ya kutoa pepo kwa Bwana wetu na mitume wake ni ishara ya ushindi wao juu ya uovu kwa mafundisho na maisha yao. Lakini masimulizi ya wazi, sahili, ya kinathari ya matukio kana

kwamba ni kweli, yanafanya madai yao yasiwe ya kiishara au ya kitamathali, bali ya uwongo, ikiwa si kweli kihalisi. Wakati fulani Kristo alizungumza kile ambacho kinakubalika kuwa mfano unaohusisha pepo wachafu (Mathayo 12:43-45; Luka 11:20-26). Hata hivyo haikuashiria kuenea kwa uovu duniani wala uwezo wake juu yake, bali ilionyesha kwa uwazi hali inayozidi kuwa mbaya ya kizazi hicho kiovu.

Nadharia nyingine ni kwamba Kristo na mwinjilisti wake walizungumza juu ya mapepo na milki ya pepo kwa kuafiki tu imani ya jumla ya Wayahudi, bila uthibitisho wowote kuhusu ukweli au uwongo wake, kwa mtazamo kwamba "wenye pepo" walikuwa wakiteseka tu chini ya magonjwa yasiyo ya kawaida ya mwili au akili (Smith's Bible Dictionary, Vol.1, p.585). Lakini lugha ya malazi inatumika ipasavyo kwa vitu visivyojali na wakati haitoi maoni ya uwongo. Na masimulizi ya maandiko yanatoa maoni ya uwongo ikiwa mapepo sio ukweli - ambayo haiwezi kuwa suala la kutojali, kwa kuamini kuwa pepo ndio chanzo kikuu cha ushirikina mwingi na mwenendo wa kuchukiza.

Zaidi ya hayo, ingawa ugonjwa wa mwili au wa akili unawakilishwa kama mara nyingi huambatana na pepo au kutokana nayo, Yesu hata hivyo alitofautisha kati yao: "Kwa jina langu watatoa pepo; ... wataweka mikono juu ya wagonjwa, nao watapata afya." (Marko 16:17-18) "Akawaweka kumi na wawili, wawe ... wawe na uwezo wa kuponya magonjwa, na kutoa pepo" (Marko 3:14-15). Hii haipatani na lugha accommodation. Ufuatao ni ushahidi kwamba ni zaidi ya ugonjwa.

1. Yakobo 2:14:

Wewe waamini kwamba Mungu ni mmoja; watenda vema; pepo nao huamini, na kutetemeka." Ni vigumu kusema kwamba "magonjwa" huamini na kutetemeka.

2. Mathayo 8:28-32:

"Naye [Yesu] alipofika katika nchi ya Wagerasi, watu wawili wenye pepo walikutana naye, wanatoka makaburini, wakali mno, hata mtu asiweze kupita katika njia ile. Na tazama, wakapiga kelele, wakisema, Tuna nini nawe, Mwana wa Mungu? Je! umekuja kututesa kabla ya wakati wake? Kulikuwako mbali nao kundi la nguruwe wakilisha. Wale pepo wakamsihi, wakisema, Ukitutoa, utupeleke kwenye lile kundi la nguruwe, na tazama, kundi lote likatelemka kwenye mwinuko baharini, wakaangamia. (Taz. Marko 5:1-17; Luka 8:26-33)

Magonjwa hayazungumzi, hayana akili, hayajapewa hamu na hiari, na hayawezi kuteswa.

3. Matendo 16:16-21

"Ikawa tulipokuwa tukienda mahali pa kusali [katika Filipi au karibu na Filipi], kijakazi mmoja aliyekuwa na pepo wa uaguzi [Mgiriki, Chatu] akakutana nasi, ambaye alikuwa akiwapatia bwana zake faida nyingi kwa kuagua. Huyo akifuatana na Paulo na sisi akapaza sauti, akisema, 'Watu hawa ni watumishi wa Mungu Aliye Juu Zaidi, ambao wanawatangazieni njia ya wokovu.' Akafanya hivyo kwa muda wa siku nyingi, lakini Paulo akifadhaika sana, akageuka, akamwambia yule pepo, Nakuamuru kwa jina la Yesu Kristo, mtoke kwake saa ile ile, mabwana zake walipoona ya kuwa

tumaini lao la kupata faida limetoweka, wakawakamata Paulo na Sila, wakawaburuta mpaka sokoni mbele ya wakuu;

4. Matendo 19:11-20

Luka anaandika tukio lifuatalo la baadaye katika Efeso: “Na Mungu akafanya kwa mikono ya Paulo miujiza ya ajabu, hata wale wagonjwa wakachukuliwa lesu na nguo zilizotoka mwilini mwake, magonjwa yakawatoka, pepo wachafu wakatoka. wale wana saba wa Skewa, Myahudi, kuhani mkuu, waliofanya hivyo, pepo mchafu akawajibu, akawaambia, Yesu namfahamu, na Paulo namjua; wakakaa Efeso; na hofu ikawashika wote, na jina la Bwana Yesu likatukuzwa, na wengi wa wale walioamini wakaja, wakaungama, na kutangaza matendo yao ya uchawi;

Maoni: Sio tu kwamba "pepo wabaya" wanatofautishwa na "magonjwa," lakini kile ambacho pepo wabaya walisema na kuwafanyia wana saba wa Skeva kupitia kwa yule pepo hakiwezi kuhusishwa na ugonjwa.

Kwa hiyo, Mashetani walikuwa na ujuzi fulani juu ya Mungu (Yakobo 2:14), juu ya Yesu (Marko 1:21-28; 3:11-12; Mathayo 8:28-32; Matendo 19:11-20), na juu ya mitume wake (Matendo 16:16-21; 19:11-10) – na kwa kurejelea kitu hicho walichokuwa nacho kama mtume wake – Yesu alichokuwa nacho. msukumo wa pepo (lakini si mara zote kuwasilisha ukweli, kama vifungu vingine vinaonyesha):

- (a) “roho zidanganyazo na mafundisho ya mashetani.” (1 Timotheo 4:1-5)
- (b) roho zisizo za Mungu dhidi ya "Roho wa Mungu" - "roho wa uongo" dhidi ya "Roho wa kweli" - "manabii wa uongo" dhidi ya manabii wa kweli. (1 Yohana 3:24 - 5:6)
- (c) kipawa cha kiroho cha “kupambanua roho” kilicholazimu katika makusanyiko ya watakatifu ili kujilinda na wadanganyifu (1 Wakorintho 12:10; 14:29); na, leo msukumo wowote wa kujifanya wa Mungu ni wa uongo. (ona 1 Wakorintho 13:8-13; taz. Waefeso 4:7-16)

Wachawi na waaguzi mara nyingi waliweza kudanganya kwa njia ya namna fulani - iwe kwa nguvu za Kishetani au kwa hila za mkono - lakini walikosa kile kilichofanywa kwa uwezo wa kimungu (ona Simoni, Matendo 8:9-13; Elima, Matendo 13:4-12; wana wa Skeva (Matendo 19:11-20; 2 Tim. 7:8-13, 20-25; 8:1, 16-19;

Asili na Makao ya Muda ya Pepo

Asili ya pepo haijulikani katika maandiko isipokuwa walikuwa viumbe. Makao yao yanaonekana kujulikana kama "shimo" (au "kilimo"). Katika Luka 8:31, na pepo waliomwomba Yesu kwamba asiwaamuru “waende kuzimu”. Na, katika Warumi 10:6-7, tunaambiwa tusiseme mioyoni mwetu “Ni nani atakayepanda kwenda kuzimu? (hiyo ni kumleta Kristo juu kutoka kwa wafu)”. Hapa neno hilo linatumwiwa kama kisawe cha Hadesi, mahali pa roho zilizokufa za wenye haki na waovu kati ya kifo na ufufuo. Kutokana na Matendo 2:27-31, tunajifunza kwamba katika kifo nafsi ya Kristo ilikuwa katika “Hadesi” (baadhi ya Biblia zimeitafsiri kimakosa kama “Kuzimu”), lakini haikuachwa humo, kwa sababu alifufuliwa kutoka kwa wafu (mash.22-33). Hapo pia ndipo "tajiri" asiye haki

alikuwa baada ya kifo, kama ilivyosimuliwa na Yesu katika simulizi la Tajiri na Lazaro; lakini “palikuwa na shimo kubwa” kati yake na wenye haki (Luka 16:19-31). Nafasi yake katika Hadesi yaelekea ni sawa na ile ambayo malaika waliofanya dhambi walikuwa wametupwa chini na “kuhifadhiwa kwa hukumu” – yaani, Tartarus – kwa Kiingereza kwa kawaida hutafsiriwa “kuzimu” (2 Petro 2:4; linganisha Yuda 6) – lakini ikitofautishwa na jehanamu, ziwa la moto na mahali pa adhabu ya milele.

Kazi ya Kigiriki ya "shimo" au "shimo lisilo na chini" ni abussos, kina kisichopimika. Imetumika zaidi katika Ufunuo:

- 1) Ufunuo 9:1-11, ambamo shimo la kuzimu linafunguliwa ili kutoa moshi unaotia giza anga na tauni ya miezi mitano ya nzige wa kishetani wakiwatesa wale wasio na muhuri wa Mungu kwenye vipaji vya nyuso zao;
- 2) Ufunuo 11:1-3 , ambamo mnyama-mwitu anaonyeshwa kuwa anapanda kutoka katika abiso ili kufanya vita dhidi ya mashahidi wawili wa Mungu na kuwaua;
- 3) Ufunuo 20:1-10, ambamo Shetani anawakilishwa akiwa amefungwa kwa muda wa miaka elfu moja katika shimo la kuzimu, asiweze kuyapanga mataifa yote kwa ajili ya mashambulizi ya ulimwenguni pote ya kuwaangamiza watakatifu wa Mungu mpaka hiyo miaka elfu moja itimie. Na katika akaunti ya mwisho tofauti kati ya "shimo" na "ziwa la moto na kiberiti" inatolewa kwa uwazi - mahali pa mwisho pa mateso ya mwisho na ya milele ya waovu. Tofauti hii na Hadeze, ambayo itaondolewa wakati wa hukumu ya mwisho na ya jumla. (Ufunuo 20:11-15)

Maoni: “Nzige” wa “kuzimu” waliachiliwa kwa muda fulani kwa kusudi la kimungu. Huenda ikawa kweli kuhusu “mashetani” kuruhusu wonyesho wa ukuu wa uwezo wa kimungu juu ya nguvu za kishetani, kama vile Bwana wetu na mitume wake na wengine fulani.

Lakini tuna mambo mengine ya kuzingatia, katika maandiko yaliyoelekezwa kwa Wakristo wenye asili ya kipagani na muunganisho wa mazingira ya kidini, yanayohusisha "hewa" kama eneo la shughuli.

Katika Waefeso 2:2, Shetani anarejelewa katika usemi kwamba “mliziendea zamani kwa kuifuata kawaida ya ulimwengu huu, kwa kumfuata mfalme wa uwezo wa anga wa roho, atendaye kazi sasa katika wana wa kuasi.

Katika Waefeso 6:10-12 : "Hatimaye, mzidi kuwa hodari katika Bwana na katika uweza wa nguvu zake. Vaeni silaha zote za Mungu, mpate kuweza kuzipinga hila za shetani. Kwa maana kushindana kwetu sisi si juu ya damu na nyama [sio juu ya mwanadamu, kimsingi au tu], bali ni juu ya falme na mamlaka, juu ya falme na mamlaka ya giza na ulimwengu huu wa giza; dhidi ya jeshi la kiroho la uovu katika ulimwengu wa roho” (mbingu za angahewa), au kwa mashirika yenye nguvu ya hali ya juu duniani chini ya udhibiti wa Shetani na watawala wake.

Katika Wakolosai tunayo yafuatayo: "Mungu alituokoa [ambao ni Wakristo] kutoka katika nguvu za giza [miliki au ufalme wa Shetani], akatuhamisha na kutuingiza katika ufalme wa Mwana wa pendo lake [Yesu Kristo, ambaye ufalme wake kwa maana yake ni wa nuru (ona Yohana 1:1-14; 8:12; 1 Yohana 1:5-7; 2:7-12; 2:7-12; 2:7-12; 2:7-12; moral)]" (1:13)—bila kurejelea au mabadiliko yoyote katika nafasi.

Kwa hiyo: "Angalieni asije mtu akawateka nyara kwa elimu yake ya bure na madanganyo matupu, kwa jinsi ya mafundisho ya awali ya ulimwengu, wala si kwa jinsi ya Kristo; akiwashangilia ndani yake (yaani, katika kifo chake msalabani). (2:8-10, 15)

Maoni: Neno lililotafsiriwa hapa kama roho za kimsingi, msingi, linaweza kumaanisha kanuni za msingi za maarifa; lilitumiwa pia kwa vipengele vya msingi vilivyofanyiza ulimwengu wa asili (dunia, hewa, moto, na maji) ambavyo nyakati fulani vilifikiriwa kuwa nguvu za roho. Lakini neno hilo lilitumiwa pia kwa 'miili ya mbinguni na nguvu ambazo zilifikiriwa kukaa ndani yake. Hizi zilizingatiwa kuwa na ushawishi juu ya mambo ya kibinadamu, kama vile watu leo huamini majaliwa na kusoma nyota zao kwenye magazeti ya kila siku, na wakati mwingine huzichukua kwa uzito."

Maoni: Maoni yafuatayo katika The Cambridge Bible Commentary on the New English Bible yana mengi ya kuipongeza: "Kwa mara nyingine tena inasisitizwa kwamba Yesu ndiye kitovu pekee cha maisha ya Kikristo. Makisio juu ya nguvu za sayari na matokeo yake juu ya hatima ya mwanadamu hayapaswi kuzingatiwa.... Katika karne ya kwanza AD kulikuwa na makisio mengi juu ya nguvu za kimungu ambazo zilidhibiti na njia sahihi ya ujio wa ulimwengu na mazungumzo haya mara nyingi yaliegemea ulimwengu mzima. hekaya au hekaya kuhusu miungu na miungu ya wapagani kwa hiyo msingi wake ulitengenezwa na mwanadamu kinyume na Ukristo ambao umeegemezwa kwa uthabiti juu ya tabia ya kihistoria, Yesu Kristo, na juu ya ushahidi wa kusadikisha wa umuhimu wake kama yule ambaye ndani yake Mungu anazungumza na mwanadamu.

Kwa hivyo, maandiko yenyewe si dhahiri katika Agano la Kale au Jipya kuhusiana na maeneo ya anga ya maeneo yanayozingatiwa na kwa sisi kujaribu itakuwa ya kiburi sana.

C. Kumiliki Pepo Sasa

Kanisa Katoliki la Kirumi ambalo linapeana nafasi sawa ya kimapokeo na maandiko katika imani na utendaji wake, linaamini kwamba sasa kuna umiliki wa pepo. Katekisimu yake ya Mafundisho ya Kikristo, 1949, Toleo la 2 lililorekebisha la Katekisimu ya Baltimore, inaeleza maoni kwamba "mashetani [yaani, mapepo], au roho waovu" katika maandiko ni "malaika wabaya," na.

- (a) Mashetani wakati mwingine wanaruhusiwa kuingia katika mwili wa mtu ili kutumia uwezo juu ya uwezo wake - hali inayojulikana kama milki ya kishetani; au wanaruhusiwa kutesa mtu kutoka nje - hali inayojulikana kama diabolical obsession.
- (b) Milki ya Kishetani na kushikwa na akili kunaruhusiwa na Mungu kuonyesha Utukufu wake, kuadhibu dhambi, kuwaleta wenye dhambi kwenye toba, au kutoa nafasi ya kutenda wema.

- (c) Ibilisi anapotumia mwili wa mtu aliyepagawa kusema au kufanya mambo maovu, mtu huyo hana hatia ya dhambi, mradi tu hakubali kwa uhuru.
- (d) Kutoa pepo ni kitendo cha kuwafukuza au kuwaepusha pepo wachafu kutoka kwa watu, mahali au vitu wanavyomiliki au kuathiriwa nao. Kanisa lilipokea kutoka kwa Kristo uwezo wa kutoa pepo.
- (e) Mtoa pepo ni yule aliye na mamlaka, aliyopewa na askofu, ya kutumia pepo. Utaratibu wa kutoa pepo ni wa tatu kati ya kanuni nne ndogo za Kanisa la Magharibi. Ni kwa ruhusa ya askofu wake pekee ndipo kasisi anaruhusiwa kutumia uwezo wake wa kufukuza pepo wachafu."

"Maandiko yametajwa na kunukuliwa: Mathayo 10:1; Waefeso 6"11. 1 Petro 5:8-9. (Mada 44, 45; ukurasa wa 34-36)

Vyanzo vingine vya Kiprotestanti vinaeleza imani ya kuwa na roho waovu kuwa jambo halisi bado. Haynes, katika Imani ya Kiroho Vs Ukristo, anasema: 'Shetani anamiliki nafsi na miili ya wanaume na wanawake sasa kama alivyowahi kuwa nazo.

Maandiko

Maandiko hayasemi hususa kuhusu jambo linaloshughulikiwa sasa, lakini tunaweza kuchunguza jambo lolote tunalojua ambalo linaweza kutoa dokezo.

- (a) Agano la Kale halishughulikii hali hiyo ya kuwa na pepo, na vile vile Injili ya Yohana, ambayo huenda haikuandikwa hadi muongo wa mwisho wa karne ya kwanza ya Kikristo - ambayo inafikiriwa na wengine kuonyesha kwamba umiliki wa pepo ulianza kuruhusiwa baada ya kufungwa kwa kanuni za Agano la Kale na kufikia kilele chake katika wakati wa Kristo na mitume wake, ili kuruhusu maonyesho juu ya uwezo wa kishetani na nguvu za kimungu kupitia kwao, ingawa si nguvu za kiungu. kutokomezwa.

Kupagawa huko kwa pepo kulifikia kilele chake na kuanza kupungua kwake hata Kristo alipokuwa angali hai, inaweza kuwa kweli. Kwa maana anazungumza juu ya kumfunga "Mtu mwenye nguvu" (Shetani) na "kuiharibu nyumba yake" (kwa kutoa pepo) (Mathayo 12:28-29). Na watu sabini aliowatuma waende mahali ambapo angetembelea baadaye, walirudi wakifurahi kwamba "hata pepo wametutii kwa jina lako," alisema, "Nilimwona Shetani ameanguka kutoka mbinguni kama umeme. (Luka 10:17-20)

- (b) Inaonekana ni muhimu sana kwamba uwezo wa kutoa pepo haukutajwa kama mojawapo ya karama za miujiza katika nyaraka zozote kwa makanisa au watu binafsi wa Kikristo, ingawa ilitumiwa na mitume (na Filipo) kama ilivyotajwa katika kitabu cha Matendo na kuahidiwa na kuripotiwa katika Marko 16:17-29.

- (c) Haiko wazi kutokana na maandiko ni hali gani zinazoweza kukabiliwa na pepo, ingawa ujumbe wa mfano wa Kristo katika Mathayo 12:43-45 unaonekana kuashiria kwamba

"nyumba tupu" inaweza kukaliwa tena, na kwa hiyo ukosefu wa uchaji Mungu na tabia, hata bila tabia mbaya au mbaya, inaweza kuwa sababu.

HITIMISHO

Kutokana na yote tuliyojifunza, kilele kwetu sisi kinapatikana katika Waefeso 6:10-20 na Wakolosai 2:8-15, ambayo tayari tumejifunza, na yale tuliyo nayo katika Wakolosai 2:16 - 3:17 (na vifungu vingine vinavyofanana na hivyo), ikituhakikishia kwamba Kristo anatawala, baada ya kudhihirisha ukuu wake juu ya/au kwamba ni uhakikisho wa ukuu wake juu ya Shetani na malaika wetu wote kutoka kwa imani na malaika wake. ndani na utii kwa uaminifu kwake. Hilo lapasa kuwaweka huru Wakristo kutoka katika woga wote wa kishirikina na woga wa ulimwengu wa roho waovu.

Pepo si wa Kristo kama alivyowafukuza na walitumiwa na Shetani kutimiza mapenzi yake.